

Odgojni i obrazovni aspekti rada razrednika u osnovnim i srednjim školama

Matulić, Mirta

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:514714>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište u Zadru

Odjel za pedagogiju

Diplomski sveučilišni studij pedagogije (dvopredmetni)

Mirta Matulić

**Odgojni i obrazovni aspekti rada razrednika u
osnovnim i srednjim školama**

Diplomski rad

Zadar, 2016.

Sveučilište u Zadru
Odjel za pedagogiju
Diplomski sveučilišni studij pedagogije (dvopredmetni)

Odgojni i obrazovni aspekti rada razrednika u osnovnim i srednjim školama

Diplomski rad

Student/ica:
Mirta Matulić

Mentor/ica:
doc.dr.sc. Jasmina Vrkić Dimić

Zadar, 2016.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Mirta Matulić**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Odgojni i obrazovni aspekti rada razrednika u osnovnim i srednjim školama** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 23. veljača 2016.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Definiranje razredništva i poslovi (funkcije) razrednika	2
2.1 Planiranje i programiranje rada razrednika	6
2.2 Provedba programa profesionalnog informiranja i usmjeravanja (profesionalna orijentacija)	7
2.3. Skrb o učeničkoj prehrani, zdravlju i socijalna skrb učenika	8
2.4 Suradnja s roditeljima	11
2.5. Vođenje sjednica razrednog vijeća	12
2.6 Administrativni poslovi razrednika – vođenje pedagoške dokumentacije	13
2.6.1 Obvezna pedagoška dokumentacija.....	13
2.7 Provedba učeničkih izleta i ekskurzija.....	16
2.8 Mjesto razrednika u odgojno–obrazovnoj ulozi škole i njegove kompetencije	17
2.9 Utjecaj sata razrednog odjela na kvalitetu odgojno–obrazovnog djelovanja razrednika	19
3. Metodologija istraživanja	21
3.1. Problem istraživanja	21
3.2. Ciljevi istraživanja	21
3.3. Zadaci istraživanja	21
3.4 Metoda istraživanja.....	22
3.5 Uzorak istraživanja	22
3.6. Mjesto i vrijeme istraživanja.....	24
3.7 Obrada podataka	24
4. Analiza i interpretacija empirijskog istraživanja	25
4.1. Utvrđivanje odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika.....	25
4.2. Hijerarhijski poredak odgojnih i obrazovnih zadataka s obzirom na iskustvo razrednika osnovnih i srednjih škola	37
4.3 Učestalost izvođenja odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika osnovnih i srednjih škola	42
4.4. Kategorizacija odgojnih i obrazovnih zadataka s obzirom na prioritetnu razinu	47
4.5. Mišljenja ispitanika o utjecaju SRO-a na kvalitetu odgojno– obrazovnog djelovanja.....	51
4.6. Mišljenja ispitanika o „ravnopravnosti“ odgojnih i obrazovnih aspekata rada razrednika	54
5. Zaključak.....	56
6. Literatura	58
7. Popis slika i tablica	60
8. Prilozi.....	62
9. Sažetak	66
10. Summary	67

1.Uvod

Kao što odgojno-obrazovnim ustanovama upravljaju ravnatelji, na razini razrednih odjela glavnu riječ vode razrednici. Razrednici su poveznica između učenika, njihovih roditelja i odgojno–obrazovnog tima (u ovom slučaju radi se o ravnateljima, pedagogima, psiholozima, nastavnicima i sl.). O razrednicima uvelike ovisi kakva će biti kvaliteta suradnje na relaciji obitelj – škola. Osim što brinu o suradnji svih subjekata unutar odgojno-obrazovnih ustanova, razrednici su „pedagoški menadžeri“ - vođenje i upravljanje razrednim odjelom samo su neki od osnovnih zadataka kojima se bave razrednici. Cjelokupan rad razrednika možemo promatrati u okviru odgojnih i obrazovnih aspekata rada. Zadaci razrednika mogu biti i/ili odgojni i/ili obrazovni. Većina odgojnih, ali i obrazovnih zadataka, propisana je određenim zakonskim propisima ili odredbama, a razrednici su zadatke dužni obavljati bez obzira na vremenske rokove ili ostale poteškoće (planiranje i programiranje rada razrednog odjela, suradnja s roditeljima, vođenje pedagoške dokumentacije i slično). S druge strane, postoji niz zadataka koji nisu zakonski regulirani. Savjestan i odgovoran razrednik će u svakom slučaju pravovremeno reagirati i na one obveze van pravilnika, primjerice, podržat će svog učenika, intervenirati u slučaju obiteljskog nasilja i slično.

S kakvim se točno zadacima razrednici susreću? Što razrednici osnovnih i srednjih škola misle o satu razrednog odjela i njegovom utjecaju na kvalitetu odgojno-obrazovnog djelovanja? Kakav je odnos odgojnih naspram obrazovnih aspekata rada razrednika? Navedena pitanja samo su neka od ključnih pitanja o kojima će biti riječ u ovom diplomskom radu.

2. Definiranje razredništva i poslovi (funkcije) razrednika

Nakon što završe nastavnički studij, postignu odgovarajuću stručnu spremu te se zaposle, nastavnici imaju pravo na ostvarivanje vlastitih profesionalnih ciljeva i želja. Po zapošljavanju u školi, nastavnici se zadužuju određenim brojem sati za održavanje nastave iz predmeta za koji su se školovali. Neki od njih se počinju baviti i dodatnim aktivnostima vezanim za pojedini razredni odjel. Nastavnici koji poučavaju vlastiti predmet i vode računa o vlastitom razrednom odjelu su ustvari razrednici. Zadaci razrednika proizlaze na temelju razredništva. Razredništvo (skup određenih poslova razrednika) je zakonski propisano i regulirano. Kao što su se mijenjali zakoni o odgoju i obrazovanju, tako se mijenjalo i razredništvo, odnosno, odgojni i obrazovni zadaci u Hrvatskoj. Primjerice, prema starijem *Pravilniku o obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi* (1999) poslovi razredništva bili su:

- planiranje i programiranje rada razrednog odjela;
- sudjelovanje u provedbi programa profesionalnog informiranja i usmjeravanja;
- skrb o učeničkoj prehrani, zdravstvu i socijalnu skrb učenika te pouku plivanja;
- suradnja s roditeljima;
- skrb o podmirenju učeničkih obveza;
- vođenje razrednog vijeća;
- vođenje razredne dokumentacije, očevidnika te pisanje i uručivanje učeničkih knjižica i svjedodžbi;
- provedba učeničkih izleta i ekskurzija;
- drugi poslovi vezane za razredni odjel.

S obzirom na noviji i trenutno važeći pravilnik u Hrvatskoj – *Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi* (2014), donesen na temelju *Zakona o izmjenama i nadopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (2014), razredništvo obuhvaća:

- održavanje informacija za roditelje;
- ostale oblike suradnje i aktivnosti s roditeljima;
- organizaciju i vođenje roditeljskih sastanaka;

- redovito obavještanje roditelja o postignućima i napredovanju učenika;
- planiranje i programiranje te provedbu plana i programa rada razrednog odjela;
- upis podataka o učenicima u upisnik učenika e-Matice;
- vođenje pedagoške razredne dokumentacije;
- tjednu analizu i planiranje odgojno-obrazovnog rada u razrednom odjelu razrednog vijeća i stručnih suradnika;
- poslove vezane za upis djece u prvi razred osnovne škole ili prvi razred srednje škole te prijelaz iz IV. u V. razred;
- izradu godišnjeg plana sata razrednika;
- pripremu i vođenje sjednica Razrednog vijeća;
- brigu o učeničkoj prehrani, zdravstvenoj i socijalnoj skrbi učenika te o izvršavanju učeničkih obveza;
- druge poslove vezani za realizaciju godišnjeg plana i programa i školskog kurikulumu.

Iako su se zakoni i pravilnici mijenjali s godinama, u skladu s političkim i društvenim promjenama i okolnostima, određeni zadaci (koji su nekad bili aktualni) idanas vrijede te se provode u okviru novih i važećih zakonskih regulativa. Zadaci razredništva uglavnom ostaju isti uz neke korekcije ili nadopune. Navedeni pravilnici se odnose na osnovno obrazovanje. Budući da se radi o različitim razinama obrazovanja, Ministarstvo je donijelo poseban *Pravilnik o normi rada nastavnika u srednjoškolskoj ustanovi* (2014) na temelju članka 104. stavka 7. *Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama*. Dakle, navedeni Pravilnik posebno vrijedi samo za srednjoškolske ustanove, bilo da se radi o gimnazijama, strukovnim ili umjetničkim školama. Prema istom, zadaci razrednika su:

- stručno-metodička priprema;
- administrativni poslovi;
- poslovi voditelja stručnog vijeća (aktiva nastavnika istih ili srodnih predmeta) koji ima najmanje 5 članova u školi;
- stručno usavršavanje;
- planiranje i vođenje ekskurzija;
- suradnja s roditeljima;
- rad u stručnim tijelima škole i izvan škole;
- unos podataka u e-maticu;

- popravni, razredni i razlikovni ispiti;
- poslovi u okviru provođenja nacionalnih ispita, državne mature ili ispita državne mature u školskoj ustanovi;
- poslovi vezani za izradu i obranu završnog rada;
- rad u stručnim povjerenstvima;
- organizacija natjecanja i susreta;
- poslovi sindikalnog povjerenika;
- kulturne i sportske aktivnosti škole te izvannastavne aktivnosti.

Kao što možemo vidjeti na temelju trenutno važećih pravilnika osnovnih i srednjih škola, zadaci razrednika osnovnih i srednjih škola se ne razlikuju previše. Primjerice, suradnja s roditeljima ili programiranje rada razrednog odjela su ključni zadaci razrednika osnovnih, ali i srednjih škola. S obzirom na sličnost obveza, zadataka i poslova (funkcija) razrednika, razredništvo obuhvaća skup poslova koje možemo podijeliti u tri ključne kategorije (Malić, 1977:31):

- pedagoško vođenje odjela;
- organizacijski poslovi;
- administrativni poslovi.

Tablica 1. Podjela poslova razrednika (Malić, 1977:31)

Razrednik		
Pedagoško vođenje odjela	Organizacijski poslovi	Administrativni poslovi
praćenje procesa formiranja učeničkog kolektiva	formiranje razrednog odjela	vođenje pedagoške dokumentacije
rješavanje odgojnih problema odjela	osnivanje razredne zajednice	unošenje podataka u matičnu knjigu
predlaganja nagrada, pohvala i kazni razrednom i nastavnom vijeću	priprema sjednica razrednog vijeća	ispunjavanje učeničkih knjižica, svjedodžbi i pohvalnica
izricanje odgojnih mjera	organizacija i izrada rasporeda za slobodne aktivnosti učenika	vođenje evidencije o izostancima
praćenje napretka učenika	suradnja sa školskom upravom	ispunjavanje zapisnika razrednog vijeća
suradnja s obitelji	organizacija roditeljskih sastanaka	izrada programa rada razrednog odjela

Odgojna uloga razrednika proizlazi iz funkcije pedagoškog vođenja odjela i uvelike utječe na stvaranje i formiranje ličnosti učenika, što je ujedno i jedna od najznačajnijih uloga u okviru odgojno–obrazovnih ustanova. U svrhu ostvarivanja što boljih i kvalitetnijih odgojnih ciljeva, razrednik u svakom trenutku učenicima pristupa kao subjektima odgojnog procesa, a ne objektima. U onom trenutku kada učenici postaju subjekti u okviru odgojnog procesa, razrednik također prestaje biti stručnjak određenog nastavnog predmeta i postaje odgajatelj učenika – u tom mu trenutku njegova stručna disciplina omogućuje odgojno djelovanje. Organizacijski i administrativni poslovi razrednika čine temelj odgojnog djelovanja bez kojih proces odgojnog djelovanja nije moguć. Slijedi analiza najznačajnijih odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika osnovnih i srednjih škola.

2.1 Planiranje i programiranje rada razrednika

Na početku školske godine, uz obvezne planove nastavnih predmeta, potrebno je planirati sadržaje razredničkih poslova za koje ne postoji propisani udžbenik kao eventualni korektiv i orijentacija razredniku. Planiranje se temelji na popisu poslova koje nalaže zakonska regulativa – poslovi se postupno obavljaju uz pomoć cijelog razreda. Aktivnosti kao na primjer: neposredan rad s učenicima, suradnja s roditeljima, suradnja s članovima razrednog vijeća, suradnja sa stručnom službom u školi, suradnja sa stručnim službama izvan škole, treba detaljno, u skladu s dinamikom realizacije, rasporediti prema godišnjem planu i programu rada svake škole. Takvo planiranje zahtijeva i omogućuje maksimalnu fleksibilnost i prilagođavanje trenutnim odgojnim problemima koji se mogu javiti tijekom nastavne godine u odjelu. Dobro poznavanje odgojne situacije, razgovori s učenicima, roditeljima, iskusnim razrednicima i poučavanje stručne literature samo su neki od elemenata dobrog planiranja rada razrednika. Za uspješno planiranje i programiranje rada razrednika potrebno je izraditi analizu odgojne situacije pomoću koje se mogu utvrditi prikladne mjere i postupci za moguće pozitivno mijenjanje trenutne odgojne situacije. Pokazatelji odgojne situacije su: uspjeh učenika, izostanci, pridržavanje pravila kućnog reda, socijalna struktura i dinamika, odnos učenika prema nastavnicima i profesorima, roditeljska suradnja i neposredno socijalno okruženje. Predloženi elementi za utvrđivanje analize odgojne situacije u odjelu samo su smjernice, a struktura svakog odjela uvjetuje uključivanje dodatnih elemenata u analizu. Temeljem ovakve analize može se steći uvid u potreban smjer odgojnog djelovanja za svaki pojedini odjel (Rađenović i Smiljanić, 2007.). Za razliku od Rađenović i Smiljanić (2007) koje daju teorijsku podlogu na temu planiranja i programiranja, Cipek (2004) daje konkretne i praktične savjete razrednicima. On ističe sljedeće pretpostavke kao preduvjet za razvoj uspješnijeg planiranja i programiranja: poznavanje odgojno–obrazovne zadaće osnovne škole, razrednikova sposobnost i spremnost za interakciju, poznavanje i uvažavanje potreba učenika i uvažavanje partnerske dvosmjerne demokratske komunikacije (Cipek, 2004:61). Navedene smjernice se u potpunosti razlikuju od tradicionalnog pristupa (jednosmjerna komunikacija, autoritarni pristup nastavnika...) te su u potpunosti opravdane s obzirom na društveni kontekst 21. stoljeća. Škole prate društvene promjene, a s obzirom na sve viši stupanj otvorenosti i demokracije među društvom i škole počinju pronalaziti alternativne metode. Dakle, i nastavnici i škole u prvi plan stavljaju učenika, njegove želje, potrebe, interese i mogućnosti.

2.2 Provedba programa profesionalnog informiranja i usmjeravanja (profesionalna orijentacija)

Profesionalnu orijentaciju možemo definirati kao niz aktivnosti koje se sastoje od anketiranja, testiranja, liječničkih pregleda, predavanja, informiranja i savjetovanja od strane stručnog tima, sa zadatkom da se učenicima pomogne u odluci o daljnjem školovanju (Rađenović i Smiljanić, 2007). Profesionalna orijentacija je prisutna u programima tijekom cijelog osnovnog ali i srednjeg školovanja. Tek po završetku školovanja počinje sustavnije ali i aktivnije bavljenje ovom tematikom. Razrednici najčešće na satu razrednika imaju prilike razgovarati s učenicima o njihovoj budućnosti. Osim razrednika i pedagozi imaju vrlo važnu ulogu pri profesionalnoj orijentaciji učenika. Pedagozi najčešće provode Anketu o profesionalnim namjerama učenika na početku školske godine, a razrednici ispunjavaju upitnik za svakog učenika koji se odnosi na njegov interes za školu, pojedine predmete, izvannastavne aktivnosti, radne navike i slično. U okviru profesionalne orijentacije, razrednici predlažu darovite učenike u pojedinom području. Prema *Pravilniku o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi* (2014), razrednici su dužni uložiti dodatan rad i napor namijenjen isključivo darovitim učenicima - učenicima koji imaju natprosječne rezultate u određenom području.

Neodlučnim učenicima i učenicima kojima je ograničen izbor zanimanja zbog zdravstvenog stanja treba poseban pristup. Pri informiranju o budućim zanimanjima treba surađivati sa stručnim suradnikom – pedagogom jer je on i koordinator stručnog tima Zavoda za zapošljavanje i škole. Razrednici uvelike pomažu neodlučnim učenicima i roditeljima savjetom ili preporukom o nastavku školovanja njihova djeteta, bilo da se radi o prelasku iz osnovne u srednju školu ili iz srednje škole na fakultet. Neophodno je praćenje najnovijih informacija o promjenama u sustavu srednjih škola, fakulteta, novim zanimanjima, broju upisanih mjesta i slično.

2.3. Skrb o učeničkoj prehrani, zdravstvu i socijalna skrb učenika

Učenici u osnovnoj školi provode najmanje 4 sata a često i 7 i više sati u kontinuitetu ili s prekidima. Važnost pravilne prehrane u razdoblju rasta i razvoja je neupitna, stoga je u vrijeme odmora učenicima nužno osigurati takvu prehranu. Uloga razrednika u rješavanju problema prehrane učenika tijekom boravka u školi je višestruka. Prije svega, on upozorava učenike na važnost uzimanja doručka kao obroka koji će im osigurati dovoljno energije tijekom dana. Obroci u školama su u funkciji međuobroka. Pri sastavljanju jelovnika, vodi se računa o nutricionističkim kriterijima potrebnim za rast i razvoj djece određene dobi, o sklonostima djece ka određenim vrstama hrane i slično. Razrednik je osoba koja treba dobro poznavati konkretne uvjete škole i razreda te o njima voditi računa. U razgovorima s roditeljima treba upoznati obiteljsku i socijalnu situaciju svakog pojedinog učenika, posebno onih sa zdravstvenim problemima. Prehrana u školi učenicima omogućuje redovni obrok prilagođen njihovim razvojnim potrebama. Osim toga, razvijaju prehrambene navike, upoznavajući i jela koja možda i ne jedu kod kuće.

Realizacija socijalne skrbi u radu razrednika temelji se na kvalitetnim, pravodobnim i točnim podacima o socijalnim uvjetima u kojima učenik živi. Temeljni podaci o socijalnim uvjetima života evidentiraju se pri upisu u prvi razred. Dopunski, interni upitnici najčešće sadrže pitanja vezana uz broj članova obitelji, broj djece, zaposlenost roditelja, bračni status, stambenu situaciju i eventualno korištenje nekog oblika socijalne pomoći. Na temelju ovih podataka moguće je načiniti evidenciju o učenicima kojima je potrebna socijalna skrb. Mogućnosti socijalne skrbi za učenike u školama su ograničene. Uglavnom se svode na besplatnu ili djelomično participiranu prehranu u školskoj kuhinji. Skrb razrednika o učenicima slabijeg materijalnog stanja ili onima sa socijalnim teškoćama posebno dolazi do izražaja pri planiranju izleta i ekskurzija. U odgojnom smislu, poduzimanje bilo kakvih akcija socijalne skrbi zahtijeva od razrednika veliku diplomatsku vještinu, dobro obrazloženje, katkad i krajnju diskreciju. Temelj uspješnosti razrednika u realizaciji programa socijalne skrbi je u pravodobnoj informaciji o stvarnom stanju u kojem učenik živi, prepoznavanju odgovarajućih učeničkih potreba, stvaranju odnosa povjerenja između učenika i roditelja te osobne inicijative i snalažljivosti u pronalaženju pravih rješenja. Kriteriji prema kojima obitelji imaju pravo ostvariti različite oblike socijalne pomoći roditeljima iz takvih obitelji su najčešće poznati, ali katkad i razrednik ima ulogu informatora i osobe koja će roditelje uputiti u njihova prava. Stoga je važna i suradnja razrednika sa stručnim suradnikom, a po potrebi i s

nadležnim Centrom za socijalnu skrb. Ova suradnja posebno dolazi do izražaja u situacijama kad razrednik ima indicije o potrebi pokretanja smještaja učenika izvan obiteljskog doma, npr., neprimjerenih životnih uvjeta ili neodgovarajuće roditeljske skrbi. Skrb o zdravlju djeteta nije samo obveza roditelja već i obveza nastavnika, odnosno razrednika. Obvezni primarni dio zaštite (uključuje cijepljenja i sistematske preglede) obavlja se u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo. Liječnici školske medicine obavljaju cijepljenja prema dobi djece i vrstama bolesti, a sistematske preglede prema planovima koje donosi Ministarstvo zdravstva. Uobičajeno je organizirati ove oblike zdravstvene zaštite u suradnji sa stručnim suradnikom u školskim ambulancama ili u školama. Razrednici se na početku školske godine upoznaju s programom zdravstvene zaštite, a tijekom godine prate, organiziraju i evidentiraju sve realizirane oblike zdravstvene zaštite. U dnevnicima postoji prostor predviđen za ovakvu vrstu evidencije. Iako o zdravlju ponajprije skrbe liječnici, razrednik mora biti upoznat s eventualnim problemima koji se javljaju tijekom realizacije ovog dijela programa. Razrednikova prisutnost je korisna tijekom cijepljenja zato što u većini slučajeva umanjuje strah od igala i slično. Razrednik organizira i prati sistematske preglede koji se najčešće provode u školskim ambulancama. Prema *Zakonu o izmjenama i dopunama zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj školi* (2014), učenici koji izostaju s nastave zbog dugotrajnije bolesti imaju pravo na mogućnost polaganja predmetnog i razrednog ispita. U tehničkom smislu, razrednik ima zadatak uspostaviti kontakt s roditeljima, obrazložiti im svrhu i put realizacije ispita te obrazložiti zahtjev za polaganje ispita učiteljskom vijeću. Nemogućnost uspostavljanja kvalitetne suradnje i povjerenja između razrednika i roditelja, katkad će zahtijevati i uspostavljanje suradnje razrednika i obiteljskog liječnika. Ostvarivanje ovakve suradnje ovisi prije svega o razumijevanju liječnika i njegovu shvaćanju interesa razrednika za zdravstvene probleme učenika. Cilj suradnje je potreba informiranja o bolesti učenika, pružanje primjerene pomoći učeniku u svladavanju nastavnog procesa, a nikako zadiranje u privatnost ili zahtjev za kršenjem liječničke etike (Rađenović i Smiljanić, 2007.).

Za socijalnu skrb brinu socijalni radnici a za zdravlje učenika zdravstveni radnici. Prema *Pravilniku o izmjenama i dopunama pravilnika o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi* (2014), socijalni radnik: planira i programira rad, priprema se i obavlja poslove u radu s učenicima, roditeljima i zaposlenicima škole, prikuplja i analizira podatke o socijalnom statusu učenika i njegove obitelji, surađuje s ustanovama, prema potrebi sudjeluje u radu povjerenstva za upis djece u osnovnu školu, obavlja poslove vezane uz smještaj učenika u druge obitelji i ustanove socijalne skrbi, organizira nabavu

školskoga pribora i udžbenika za socijalno ugrožene učenike, savjetuje i pomaže roditeljima u ostvarivanju prava s područja zdravstvene i socijalne skrbi, vodi odgovarajuću pedagošku dokumentaciju te obavlja druge poslove u skladu sa zahtjevima struke. S druge strane, zdravstveni radnik: planira i programira rad, priprema se i obavlja poslove u neposrednome radu s učenicima, identificira učenike kojima je potrebna zdravstvena pomoć, izvodi vježbe s učenicima radi održavanja razine motoričkih sposobnosti, ponovnog aktiviranja organizma i poboljšanja oštećenih funkcija te poticanja psihomotoričkih vještina i navika, savjetuje i pomaže učiteljima, stručnim suradnicima i roditeljima u radu s učenicima s motoričkim oštećenjima, pomaže učenicima s motoričkim teškoćama u kretanju i obavljanju svakodnevnih školskih aktivnosti, vodi odgovarajuću dokumentaciju te obavlja druge poslove u skladu sa zahtjevima struke. Ukratko, socijalni i zdravstveni radnici čine školski stručni tim pored pedagoga, psihologa, logopeda i dr. Školski sustav ne može i ne smije funkcionirati bez odgovarajuće socijalne i zdravstvene skrbi djeteta.

2.4 Suradnja s roditeljima

Suradnja s roditeljima je jedna od najbitnijih pretpostavki za uspješno školovanje učenika. Svaka suradnja na relaciji razrednik – roditelj određena je *Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (2008). Roditelji su obvezni upisati dijete u osnovnu školu te ga pratiti tijekom školovanja, od početka do kraja formalnog obrazovanja. Ukoliko roditelji ne brinu o školskom uspjehu učenika, razrednici imaju pravo uputiti pisani poziv roditelju za dolazak na razgovor s ostatkom školskog stručnog tima.

Budući da roditelji najbolje poznaju svoje dijete, svojim savjetima mogu uvelike utjecati na kvalitetu odgojno-obrazovnog rada nastavnika (razrednika). Razrednik je na neki način posrednik i veza između škole i roditelja. Razrednici i roditelji postaju partneri tijekom učenikovog školovanja. I jedni i drugi međusobno brinu o učeniku, njegovom napretku, ali i uspjehu. U praksi su nažalost češći slučajevi svađa i nerazumijevanja između nastavnika kao razrednika i roditelja. Osnovni motivi i polazište za suradnju sa školom su u prvom redu: skrb o vlastitom djetetu, njegov napredak, ali i uspjeh u školi. Motivacija i učestalost suradnje uvjetovana je s dobi učenika i osobnošću roditelja s čime su pak povezana roditeljska očekivanja u pogledu školovanja njihove djece. Na motivaciju i vrstu suradnje utječe i tradicija, ali i vlastito iskustvo roditelja. Stručno usavršavanje i osposobljavanje razrednika doprinosi kvalitetnom odnosu na realaciji razrednik – roditelj. Škola i obitelj imaju već uobičajene oblike suradnje: roditeljski sastanci, pedagoške radionice s grupama roditelja, predavanja za roditelje i individualni razgovori s roditeljima (Rađenović i Smiljanić, 2007.). O uspješnosti suradnje između odgojno–obrazovnih ustanova i roditelja potvrđuje istraživanje Vizek Vidović i suradnica (2011). S obzirom na rezultate njihova istraživanja, utvrđen je tradicionalan pristup kada je u pitanju kvaliteta nastave i sigurnost djece za što su u prvom redu zadužene odgojno–obrazovne ustanove. Roditelji su u većini slučajeva uvijek spremni pomoći školskim djelatnicima.

Dakle, uočena je fleksibilnost i otvorenost roditelja prema partnerskoj suradnji sa školama. Većina roditelja je u potpunosti zadovoljna kvalitetom i kvantitetom informacija koju dobivaju od škole te prilično zadovoljna različitim načinima na koje se mogu uključiti u rad škole i utjecati na obrazovanje svog djeteta, kao i na školu općenito.

2.5. Vođenje sjednica razrednog vijeća

Razredno vijeće čine svi nastavnici u razrednom odjelu. Na sjednicama razrednog vijeća raspravlja se o odgojno–obrazovnim situacijama za svaki pojedini razred. Sjednice se sazivaju pet puta godišnje, ali i prema potrebi. Sjednice zakazuju razrednici u dogovoru s ravnateljem i/ili stručnim suradnikom te na zahtjev nastavnika, predavača u odjelu. Dnevni red obveznih sjednica sadrži izvješća razrednika o (Rađenović i Smiljanić, 2007:47.):

- brojnomo stanju učenika;
- uključenosti učenika u izborne programe;
- uključenosti učenika u dopunsku i dodatnu nastavu;
- uključenosti učenika u izvannastavne i izvanškolske aktivnosti;
- realizaciji nastavnog plana i programa;
- analizi uspješnosti učenika za odjel i pojedinačno;
- prijedlozima za pedagoške mjere;
- realizaciji suradnje s roditeljima;
- realizaciji izvanučioničke nastave, izleti, ekskurzije...

Svi članovi razrednog vijeća imaju pravo iznijeti svoje mišljenje – uloga razrednika je da omogući slobodu govora i izražavanja te da spriječi eventualno nametanje stavova pojedinaca. Zaključci i opći podaci utvrđeni na sjednicama razrednih vijeća sastavni su dio cjelovitog izvješća za školu u pogledu realizacije nastavnog plana i programa te uspjeha učenika u učenju i vladanju. O zaključcima donesenim na sjednicama razrednog vijeća potrebno je obavijestiti i same roditelje. Tijekom sjednica razrednog vijeća, razrednici su dužni voditi sadržajan, sažet i konkretan zapisnik. Zapisnik može poslužiti kao izvorište informiranja o osnovnim odgojnim problemima određenog odjela. On je ujedno i dio pedagoške dokumentacije škole, dragocjen podatak o načinu rada i reagiranja razrednog vijeća na određene školske probleme i posebnosti odgojne situacije pojedinog odjela (Malić, 1977.).

2.6 Administrativni poslovi razrednika – vođenje pedagoške dokumentacije

Administrativni poslovi razrednika su poslovi vezani uz ispunjavanje niza zakonom propisanih dokumenata, kao i različitih bilježaka o učenicima, suradnji razrednika s roditeljima i svih ostalih sudionika odgojno-obrazovnog procesa. Vođenje pedagoške dokumentacije o učeniku je vrlo važan dio poslova razrednika. Kontinuiranim praćenjem uspjeha i ponašanja učenika razrednik ima i veće mogućnosti preventivnog djelovanja i usmjeravanja (Rađenović i Smiljanić, 2007.). Malić(1997) s kritičkim stavom naglašava “precijenjenost” vođenja razredne dokumentacije. Vođenje razredne dokumentacije čini glavninu djelatnosti razrednika, što je jedan od glavnih razloga zbog kojih se razrednik ne može u potpunosti posvetiti odgojnom djelovanju učenika. S druge strane, ističe pozitivnu stranu administrativnih poslova razrednika – oni uvelike pomažu pri praćenju pedagoških pojava i služe kao značajno izvorište pedagoškog istraživanja.

2.6.1 Obvezna pedagoška dokumentacija

Obvezna pedagoška dokumentacija propisana je zakonom, ali i nizom odgovarajućih provedbenih akata. Obveznu pedagošku dokumentaciju čine: imenik, dnevnik rada, učenička knjižica, svjedodžbe, izvješće, svjedodžbe prijelaznice i matična knjiga.

Imenik sadrži osnovne podatke o učeniku – ime i prezime učenika, datum i mjesto rođenja, državljanstvo, narodnost, podatke o imenima roditelja ili skrbnika te njihova zanimanja, naposljetku i adresu stanovanja. Svakom učeniku dodjeljuje se redni broj u imeniku koji vrijedi jednu školsku godinu. Matični broj koji se upisuje u imenik, odnosi se na broj u matičnoj knjizi pod kojim je učenik upisan te se ne mijenja tijekom obrazovanja u dotičnoj školi. Na početku školske godine, razrednik upisuje osobne podatke učenika u imenik, no kako su tijekom godine moguće eventualne izmjene podataka, učenike vrijedi podsjetiti na važnost ažuriranja podataka. Osim osobnih podataka učenika, u imeniku se nalaze rubrike iz svakog predmeta koje su predviđene za upis brojevanih ocjena prema određenim „kriterijima“ ali i prazan prostor za opisno ocjenjivanje. Svaka škola ima vlastiti arhiv u koji se pohranjuju imenici, a ondje ostaju i do deset godina. Identični podaci o učeniku upisuju se i u matičnu knjigu koja je dokument trajne vrijednosti. Dnevnik rada nalazimo u

imeniku razrednog odjela. Sadržaje nastavnog programa i realizaciju plana unose predmetni nastavnici. Na početku školske godine, razrednik u tablicu upisuje podatke o članovima razrednog vijeća odjela, a zatim upisuje raspored sati. Razrednik evidentira i raspodjelu učenika po grupama. Razrednici prate popunjenost prostora namijenjenog za praćenje dnevne realizacije. Dužnost je razrednika da vodi računa i o sadržaju upisane napomene. Najčešće su to opaske o disciplinskim prekršajima učenika na koje upozoravaju nastavnici. Razrednik ima obvezu upisati razloge izostanka učenika kao i opravdati, odnosno, ne opravdati sate izostanaka prema određenim kriterijima. Dnevnik rada predviđa slobodan prostor za upis sadržaja sjednica razrednih vijeća, evidenciju suradnje s roditeljima, realizaciju programa zdravstvene zaštite te kulturne i javne djelatnosti škole. Ovi elementi realizacije razredništva bilježe se na dva načina – planiranje i realizacija. Obrasci imenika i dnevnika podložni su tehničkim promjenama koje treba pratiti i njima se prilagođavati. Važno je prihvatiti njihovu potrebu, preuzeti odgovornost korektnog i pravodobnog ispunjavanja i vođenja svih elemenata predviđenih u tim dokumentima. Učenička knjižica je dokument o praćenju rada i uspjeha učenika. Osim uspjeha učenika, u učeničku knjižicu se upisuje i opisno praćenje vladanja i rad u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima. Štoviše, ona predviđa prostor za bilješke i zapažanja te obavijesti o napredovanju učenika i njegovu ponašanje tijekom školske godine. Svjedodžbe su zakonom propisani dokumenti o uspješnosti učenika u učenju i vladanju, a dijele se na kraju školske godine. U njih se unose osobni podaci o učeniku, ocjene iz nastavnih predmeta, podaci o uključenosti učenika u izvannastavne i izvanškolske aktivnosti te opisna ocjena vladanja. Svjedodžbe potpisuju razrednik i ravnatelj, a ovjeravaju se školskim žigom. Svjedodžbe se ispisuju za učenike koji s uspjehom završavaju razred i za one koji zbog većeg broja negativnih ocjena nisu završili razred. Učenici koji se upućuju na popravne ispite na svršetku nastavne godine dobivaju izvješća. Svjedodžba je trajni dokument a njome se dokazuje svršetak određenog obrazovnog stupnja što omogućuje nastavak školovanja. Svjedodžbe prijelaznice su propisani obrasci koje zahtijeva škola u koju se učenik prijavio za upis. Ove obrasce ispunjava ona škola koju je učenik prethodno pohađao. Upućivanje svjedodžbe prijelaznice i njezino evidentiranje u novoj školi znači da je učenik iz jedne škole ispisan i upisan u drugu školu. Matična knjiga je trajni dokument koji čini obveznu pedagošku dokumentaciju. Učenici se upisuju u matičnu knjigu prilikom upisa u školu. Na kraju svake školske godine, razrednici su dužni upisati podatke o uspješnosti učenika u matičnu knjigu. Ovdje se upisuju ocjene po predmetima, izvannastavne i izvanškolske aktivnosti, opisna ocjena vladanja, broj sati izostanaka i opći uspjeh (Rađenović i Smiljanić, 2007.).

Osim temeljnih dokumenata koje spominju Rađenović i Smiljanić, vrijedi izdvojiti i dopunsku pedagošku dokumentaciju i evidencije koje je dužna imati svaka škola. Prema *Pravilniku o sadržaju i obliku svjedodžbi i drugih javnih isprava te pedagoškoj dokumentaciji i evidenciji u školskim ustanovama* (2014), svaka škola treba sadržavati:

- matičnu knjigu učenika (matica učenika);
- matičnu knjigu učenika u učeničkom domu;
- registar učenika upisanih u matičnu knjigu;
- razrednu knjigu s imenikom učenika, pregledom rada i dnevnikom rada;
- dnevnik rada odgojne skupine u učeničkom domu;
- prijavnicu za natječaj za upis u srednju školu;
- prijavnicu za natječaj za upis u učenički dom;
- upisnicu u osnovnu školu;
- upisnicu u srednju školu;
- upisnicu u učenički dom;
- prijavnicu izapisnik o polaganju popravnoga ispita;
- prijavnicu i zapisnik o polaganju razrednog – predmetnog ispita;
- zapisnik o godišnjim i popravnim ispitima u glazbenim i plesnim školama;
- prijavnicu za izradbu i obranu završnoga rada u srednjoj školi;
- zapisnik o izradbi i obrani završnoga rada u srednjoj školi;
- spomenicu škole;
- dnevnik praktične nastave i vježbi.

Ispunjavanje i popunjavanje pedagoške dokumentacije čine neizostavan segment razrednikovog posla. Vođenje pedagoške dokumentacije je zakonski reguliran i propisan zadatak razrednika kojeg je neophodno kontinuirano obavljati. S druge strane, razrednici ne bi trebali dopustiti da beskrajno popunjavanje dokumenata, obrazaca, zapisa i slično, postane prioritet nad individualnim pristupom učenika. Vrlo je važno uspostaviti ravnotežu u radu razrednika, posebice kada su u pitanju administrativni poslovi razrednika i individualan pristup učenicima. Informiranje i savjetovanje s učenicima, usađivanje moralnih vrijednosti, razvijanje radnih navika, poticanje na učenje (...) samo su neki od zadataka razrednika koji bi trebali biti u ravnopravnom položaju s administrativnim zadacima i ostalim obvezama razrednika.

2.7 Provedba učeničkih izleta i ekskurzija

S ciljem ostvarivanja odgojnih i obrazovnih zadataka nastave prijeko je potreban povremeni odlazak iz učionice i škole. Osim obrazovnih vrijednosti, izleti ili ekskurzije imaju i šire odgojno značenje. Ciljevi i zadaci povezuju se s nastavnim planom i programom – na taj način izlet postaje „nastava uživo“. *Pravilnikom o izmjenama i dopunama pravilnika o izvođenju izleta, ekskurzija i drugih odgojno–obrazovnih aktivnosti izvan škole (2014)* propisuju se načini, uvjeti, mjere sigurnosti, prava, obveze korisnika i davatelja usluga u aktivnostima vezanim uz izlete, ekskurzije i druge oblike odgojno-obrazovnih aktivnosti u mjestu i izvan mjesta u kojem je smještena osnovna, srednja škola ili učenički dom, u funkciji realizacije nacionalnoga kurikuluma i nastavnoga plana i programa. Putovanja čija je jedina svrha zabava i rekreacija učenika i koja nisu u funkciji realizacije nacionalnoga kurikuluma i nastavnoga plana i programa, ne smatraju se izvanučioničkom nastavom te ih školska ustanova ne smije provoditi. Izvanučionička nastava je oblik realizacije nastavnog programa izvan učionice, a katkad i izvan prostora škole. Izvanučionička nastava može biti organizirana (*Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o izvođenju izleta, ekskurzija i drugih odgojno–obrazovnih aktivnosti izvan škole, 2014*):

- tijekom nastavnog dana s izlaskom iz škole na jedan ili više sati u mjestu u kojem je škola;
- kao poludnevna u mjestu ili izvan mjesta u kojem je škola;
- kao jednodnevna u mjestu ili izvan mjesta u kojem je škola;

- višednevna izvan mjesta u kojem je škola.

Prema sadržaju može biti (*Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o izvođenju izleta, ekskurzija i drugih odgojno–obrazovnih aktivnosti izvan škole*, 2014):

- odlazak u kino, kazalište, na koncert;
- posjet muzeju, galeriji;
- obilazak kulturnih i prirodnih znamenitosti;
- prisustvovanje sportskom događaju.

Zahvaljujući organiziranim izletima i ekskurzijama, „učenje“ postaje lakše i zabavnije. Iako su udžbenici, priručnici i vježbenice sastavni segmenti učenja, učenici na novi, lakši i zabavniji način dolaze do spoznaja. Iskustvo koje se stječe boravkom u prirodi, putovanjima ili pak posjetima institucija različitih vrsta se ne može nikako zamijeniti boravkom provedenim u školi. Štoviše, zahvaljujući izletima i ekskurzijama, učenici mogu naučiti više od predviđenog. Primjerice, maturanti koji odlaze na naturalno putovanje u Grčku, moći će naučiti nešto više o geografskom položaju te zemlje, o političkom uređenju države i društvenim i kulturnim raznolikostima, a upravo je dužnost razrednika da učenike potiče na kritičko rasuđivanje, prihvaćanje različitosti i razvoj tolerancije s obzirom na društvene različitosti.

2.8 Mjesto razrednika u odgojno–obrazovnoj ulozi škole i njegove kompetencije

O odabiru razrednika u osnovnim i srednjim školama brine ravnatelj. Njegova zadaća je imenovanje novih razrednika, a kriteriji koje će pritom postaviti ovise o poslovnoj politici vođenja škole, o stavu ravnatelja prema funkciji razrednika te o potrebama zadovoljavanja zaduženja nastavnika. Pojam razrednika se definira ulogom pedagoškog voditelja odjela što nas vodi do pojma školski menadžment. Da bi razrednik mogao uspješno pridonijeti odgojnoj ulozi škole, uz teorijska i praktična znanja (razredničko iskustvo) mora imati i razvijene socijalne vještine komuniciranja, motiviranja i vođenja pojedinaca (učenika i roditelja) i razrednog odjela. Takve se vještine uče i stječu kroz radno iskustvo te stalnim stručnim usavršavanjem što nalaže *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama*(2008) - učitelji, nastavnici, stručni suradnici i ravnatelji školske ustanove imaju

pravo na trajno stručno usavršavanje koje može odobriti isključivo Ministarstvo. Stručno usavršavanje u prvom redu podrazumijeva: pojedinačno i organizirano usavršavanje u matičnoj znanosti u području pedagogije, didaktike, obrazovne psihologije, metodike, informacijsko-komunikacijskih tehnologija, savjetodavnog rada, upravljanja, obrazovnih politika i drugih područja.

Za uspješno obavljanje uloge razrednika ključna su dva faktora: stručno znanje i kvaliteta ličnosti. Neke od optimalnih osobina razrednika koje preferiraju učenici, ali i njihovi roditelji su: stručnost, profesionalnost, autoritet, pristupačnost, ljubaznost, komunikativnost, dosljednost, iskrenost, tolerantnost, taktičnost, duhovitost, poduzetnost, samopouzdanje, empatija, organiziranost i realističnost (Rađenović i Smiljanić, 2007). Autorica Modrić ističe neke od poželjnih osobina razrednika: razrednik – dobar komunikator, dosljedna osoba, pravedna osoba, odgovorna osoba, osoba sposobna za timski rad, poštena osoba, demokratična osoba, iskrena osoba, profesionalna osoba, povjerljiva osoba, dobar administrator, osoba koja pravodobno ispunjava i ažurira pedagošku dokumentaciju (Modrić, 2010).

Za što bolju kvalitetu odgoja i obrazovanja u školi potrebno je unaprijediti načine na koje se učenici i razrednici nose s problemima u razredu, što ovisi o tome koliko se učenici mogu pouzdati u podršku svoga razrednika. Pored kvalitetne komunikacije između učenika i razrednika, potrebno je izgrađivati kvalitetnije odnose, međusobno povjerenje, pružanje pomoći i empatiju razrednika. Uz empatičnost, kao važna osobina razrednika u odgojnim aktivnostima ističe se: komunikacijska kompetencija, odnosno sposobnost otvorenog komuniciranja. Također se naglašava značaj socijalne kompetencije razrednika. Neke od ostalih kompetencija razrednika su: doživljaj kontrole, dobrog odnosa s učenicima, biranje djelotvornih ponašanja, kreativnost, analiziranje i rješavanje problema, sigurnost, izbor adekvatnih postupaka, kao i kritičko mišljenje. Razrednici trebaju pružati podršku učenicima na individualnoj razini kroz kvalitetniji razgovor, pružanje utjehe, savjetovanje i stjecanje povjerenja. Toleranciju na različitosti razrednici će uspješnije razvijati kroz radionički oblik rada kao i vježbanje nenasilne komunikacije među učenicima. Stil vođenja uvelike utječe na kvalitetu odgojno-obrazovnog djelovanja u osnovnim i srednjim školama. „Vedrina“ razrednika kod učenika posebno pobuđuje uzbuđenje i entuzijizam učenika. Takvom se razredniku učenici više povjeravaju i uvažavaju njegovo mišljenje. Zahvaljujući pedagoškim radionicama kod učenika, do izražaja dolaze odgovornost i discipliniranost. Češća primjena

pedagoških radionica u školi značajna je za poučavanje svih učenika, a posebice za poučavanje učenika s teškoćama. Zahvaljujući iskustvenom učenju putem radionica, učenici se lakše snalaze sa zahtjevima okoline i izazovima svakodnevnog života (Mirošević, 2012.).

2.9 Utjecaj sata razrednog odjela na kvalitetu odgojno–obrazovnog djelovanja razrednika

Sat razrednog odjela je osnovni i neposredni oblik rada razrednika s razrednim odjelom. On otvara mogućnost za osmišljeniji i organiziraniji rad u pogledu odgoja učenika jer je u toj ulozi razrednik osoba koja ih razumije, hrabri i usmjerava. Sat razrednog odjela je uključen u raspored sati, a razrednik se za taj sat priprema kao i za svaki drugi. Pripreme za sat razrednog odjela trebaju sadržavati sve elemente, počevši od teme, preko cilja do materijalno – tehničke pripreme. Na administrativne, organizacijske, suradničke i druge poslove potrebno je utrošiti manji dio vremena sata razrednog odjela. Glavninu sata razrednog odjela potrebno je utrošiti na odgojne sadržaje rada. Osnovno polazište u odabiru sadržaja za razgovor su potrebe i želje učenika te razrednikova procjena odgojne situacije u školi. Neke od tema koje se obrađuju tijekom sata razrednog odjela kroz čitavu školsku godinu su: život i rad u školi, uspješno učenje, čuvanje i razvijanje zdravlja, osobitosti tjelesnog i psihičkog razvoja i prilagodbe u pojedinoj dobi te samozaštita i spašavanje... Odgojne zadaće koje proizlaze iz sata razrednog odjela se ostvaruju različitim nastavnim metodama i postupcima - planiranjem i programiranjem, informiranjem, razgovorom, raspravama i dogovaranjem, predavanjima, prikupljanjem i obradom različitih vrsta podataka, praktičnim radom i slično. Tijekom sata razrednog odjela, učenici imaju pravo kreirati aktivnosti te sudjelovati u pripremi programa rada, u njegovu ostvarivanju i vrednovanju. Vrlo važnu ulogu ima i rasprava, ne samo među učenicima, već i rasprava učenika s razrednikom. Najčešći oblik realizacije sata razrednog odjela je debata. Za što bolji odgojni rad s učenicima, potrebno je međusobno uvažavanje, povjerenje te poštivanje na relaciji učenik – razrednik. „Hladna“ atmosfera u razredu izaziva i povećava napetost i suzdržanost, potiče agresiju i izaziva negativnu energiju. U takvim se situacijama puno teže uspostavlja komunikacija u razredu (Rađenović i Smiljanić, 2007.).

Sat razrednog odjela može uvelike utjecati na razvoj i/ili poboljšanje komunikacije među učenicima – jedan od najznačajnijih odgojnih ciljeva. Pritom Cipek (2004) ističe neke od metoda koje razrednik može iskoristiti kako bi razvio što uspješniju komunikaciju među

učenicima: metoda interakcije, participacije, refleksije i anticipacije. Metoda interakcije se koristi tijekom zajedničkog djelovanja učenika u razredu, metoda participacije upućuje učenike na sudjelovanje u rješavanju zajedničkih zadataka, metoda refleksije učenike usmjerava na propitivanje vlastitih i tuđih polazišta a metoda anticipacije pomaže učenicima pri trenutnim promišljanjima u odnosu na budućnost. Da posao razrednika i nije toliko lagan potvrđuje i autorica Radovanović (2008). Ona ističe kompleksnost vođenja razrednog odjela ili upravljanja razrednim odjelom. Takav oblik učiteljeve aktivnosti podrazumijeva kompetencije iz različitih područja znanosti te raznovrsne socijalne vještine koje se mogu stjecati samo sustavnim treningom i stalnim usavršavanjem.

Sat razrednog odjela može biti od velike koristi i razrednicima i učenicima. Prava je rijetkost maksimalno iskoristiti sat razrednog odjela za individualan pristup učenicima. Vođenje računa oko administrativnih poslova može negativno utjecati na kvalitetu odgojnog djelovanja razrednika. Neophodno je s odgovornošću pristupati svakom satu razrednog odjela i uvijek voditi računa o vremenskim ograničenjima ili rokovima.

3. Metodologija istraživanja

3.1. Problem istraživanja

Utvrđiti odgojne i obrazovne zadatke razrednika, njihove sličnosti, razlike, omjer unutar osnovnih i srednjih škola te mišljenja razrednika o njihovim iskustvima u odgojno-obrazovnom radu.

3.2. Ciljevi istraživanja

Ispitati te usporediti obveze i zadatke s kojima se susreću razrednici u osnovnim i srednjim školama, uočiti međusobne sličnosti i razlike te analizirati mišljenja razrednika o odgojnim i obrazovnim aspektima njihova rada i doprinosu sata razrednog odjela na kvalitetu odgojno-obrazovnog rada.

3.3. Zadaci istraživanja

S obzirom na navedeni problem i cilj istraživanja, zadaci istraživanja (na skupini osnovnoškolskih i srednjoškolskih razrednika) su:

1. Utvrđiti odgojne obveze i zadatke razrednika osnovnih i srednjih škola, njihovu realizaciju, sličnosti i razlike s obzirom na odgojno-obrazovne ustanove zaposlenja (OŠ/SŠ), nastavnički radni staž i razredničko iskustvo;
2. Utvrđiti obrazovne obveze i zadatke razrednika, njihovu realizaciju, sličnosti i razlike s obzirom na odgojno-obrazovne ustanove zaposlenja (OŠ/SŠ), nastavnički radni staž i razredničko iskustvo;
3. Utvrđiti odnos odgojnih i obrazovnih aspekata rada razrednika;
4. Ispitati mišljenja razrednika o doprinosu sata razrednog odjela na kvalitetu odgojno-obrazovnog djelovanja razrednika.

3.4 Metoda istraživanja

Ispitanici su bili podvrgnuti metodi anketiranja, a instrument pomoću kojeg su prikupljeni podaci je anketa u tiskanom te digitalnom obliku. U svrhu ovog istraživanja, a na temelju pregleda dostupne literature, konstruirana je anketa koja se sastojala od ukupno jedanaest pitanja. Anketa je bila podijeljena na dva dijela. Prvi dio ankete je ispitivao nezavisne varijable ispitanika (naziv odgojno–obrazovne ustanove, godine nastavničkog radnog staža i godine razredničkog iskustva). Drugi dio ankete se sastojao od 8 pitanja od kojih se jedna polovica odnosila na pitanja otvorenog tipa, a druga polovica na pitanja zatvorenog tipa. Svrha pitanja otvorenog tipa bila je ispitati mišljenja ispitanika o odgojnim i obrazovnim zadacima s kojima se susreću u neposrednom radu s učenicima, o satu razrednog odjela i njegovom utjecaju na kvalitetu odgojno–obrazovnog djelovanja, o međusobnom odnosu odgojnih i obrazovnih aspekata rada razrednika. Nadalje, svrha pitanja zatvorenog tipa bila je ispitati hijerarhijski poredak, učestalost izvođenja i razinu prioriteta odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika.

3.5 Uzorak istraživanja

Podijeljeno je ukupno 100 anketa od kojih su 63 važeće. Deset anketa je anulirano iz daljnjeg postupka obrade podataka zbog nejasnih ili nepotpunih odgovora, a preostalih 27 anketa nije vraćeno. Prikupljene su 43 tiskane ankete, a 20 ih je prikupljeno putem Interneta. Dakle, uzorak istraživanja čine ukupno 63 razrednika osnovnih i srednjih škola (11). Putem anketa dostupnih u tiskanom obliku prikupljeno je 43 anketa, a preostali broj anketa, njih 20, prikupljeno je putem Interneta.

Tablica 2. Struktura ispitanika s obzirom na odgojno–obrazovne ustanove u kojima su zaposleni

Vrsta odgojno-obrazovne ustanove	Frekvencija i postotak ispitanih razrednika	
	f	%
Osnovna škola	33	52,38
Srednja škola	30	47,62
Ukupno	63	100

Iz Tablice 2. možemo vidjeti da je s obzirom na razinu odgojno-obrazovne ustanove (OŠ/SŠ), u istraživanju sudjelovalo 33 ispitanika iz osnovne škole (52,38%) i 30 ispitanika iz srednje škole (47,62%), ukupno 63 ispitanika. Kao što možemo vidjeti iz Tablice 2., podjednak je omjer ispitanika osnovnih i srednjih škola. Iako se na početku očekivao veći odaziv ispitanika (barem 80 ispitanika – 40 ispitanika iz osnovnih i 40 ispitanika iz srednjih škola), na kraju je tek 63 ispitanika odlučilo sudjelovati u ovom istraživanju.

Tablica 3. Struktura ispitanika s obzirom na godine nastavničkog radnog staža

Godine nastavničkog radnog staža	Frekvencija i postotak ispitanih razrednika	
	f	%
manje od 10 godina	28	44,44
od 10-20 godina	13	20,63
više od 20 godina	22	34,93
Ukupno	63	100

S obzirom na godine nastavničkog radnog staža, ispitanici su podijeljeni u tri kategorije. Prvu kategoriju čine ispitanici koji imaju manje od 10 godina nastavničkog radnog staža, drugu kategoriju čine ispitanici koji imaju od 10 do 20 godina nastavničkog radnog staža, a treću kategoriju čine ispitanici koji imaju više od 20 godina nastavničkog radnog staža. Od ukupnog broja ispitanika (N=63), najviše su zastupljeni ispitanici s do 10 godina nastavničkog radnog staža (44,44%), a najmanje ispitanici s 10 do 20 godina nastavničkog radnog staža (20,63%).

Tablica 4. Struktura ispitanika osnovnih i srednjih škola s obzirom na godine razredničkog iskustva

Odgojno–obrazovna ustanova	Prosjeak godinarazredničkog iskustva
Osnovna škola	14,78
Srednja škola	8

Tablica 4. prikazuje odnos odgojno–obrazovnih ustanova i godina razredničkog iskustva od ukupnog nastavničkog radnog staža. Kao što možemo vidjeti, u osnovnim školama prosječan broj godina razredničkog iskustva od ukupnog nastavničkog radnog staža iznosi 14,7 godina, a u srednjim školama prosječan broj godina razredničkog iskustva iznosi 8 godina.

3.6. Mjesto i vrijeme istraživanja

Istraživanje je provedeno tijekom studenog i prosinca 2015. godine na skupini ispitanika kojusu činili razrednici osnovnih i srednjih škola. Uzorak istraživanja obuhvaća razrednike i razrednice iz 3 osnovne škole u Čakovcu (1.,2.,3., OŠ Čakovec) i 2 osnovne škole na području Međimurja (Osnovna škola Ivanovec i Osnovna škola dr. Ivana Novaka Macinec), zatim razrednike i razrednice iz Srednje škole Čakovec, Ekonomske i trgovačke škole Čakovec, Gospodarske škole Čakovec, Graditeljske škole Čakovec, Tehničke i obrtničke škole Čakovec i Srednje škole Varaždin.

3.7 Obrada podataka

Podaci su obrađeni u programu Microsoft Office Excel 2007. Na temelju prikupljenih podataka izračunati su pokazatelji deskriptivne statistike – postoci, frekvencije, aritmetičke sredine i standardne devijacije. Usporedbom aritmetičkih sredina analiziran je odnos zavisnih i nezavisnih varijabli prema zadacima istraživanja.

4. Analiza i interpretacija empirijskog istraživanja

U ovom dijelu analizirat će se prikupljeni podaci i interpretirati rezultati empirijskog istraživanja temeljem pokazatelja deskriptivne statistike. Rezultati će biti prikazani i interpretirani s obzirom na postavljene zadatke istraživanja.

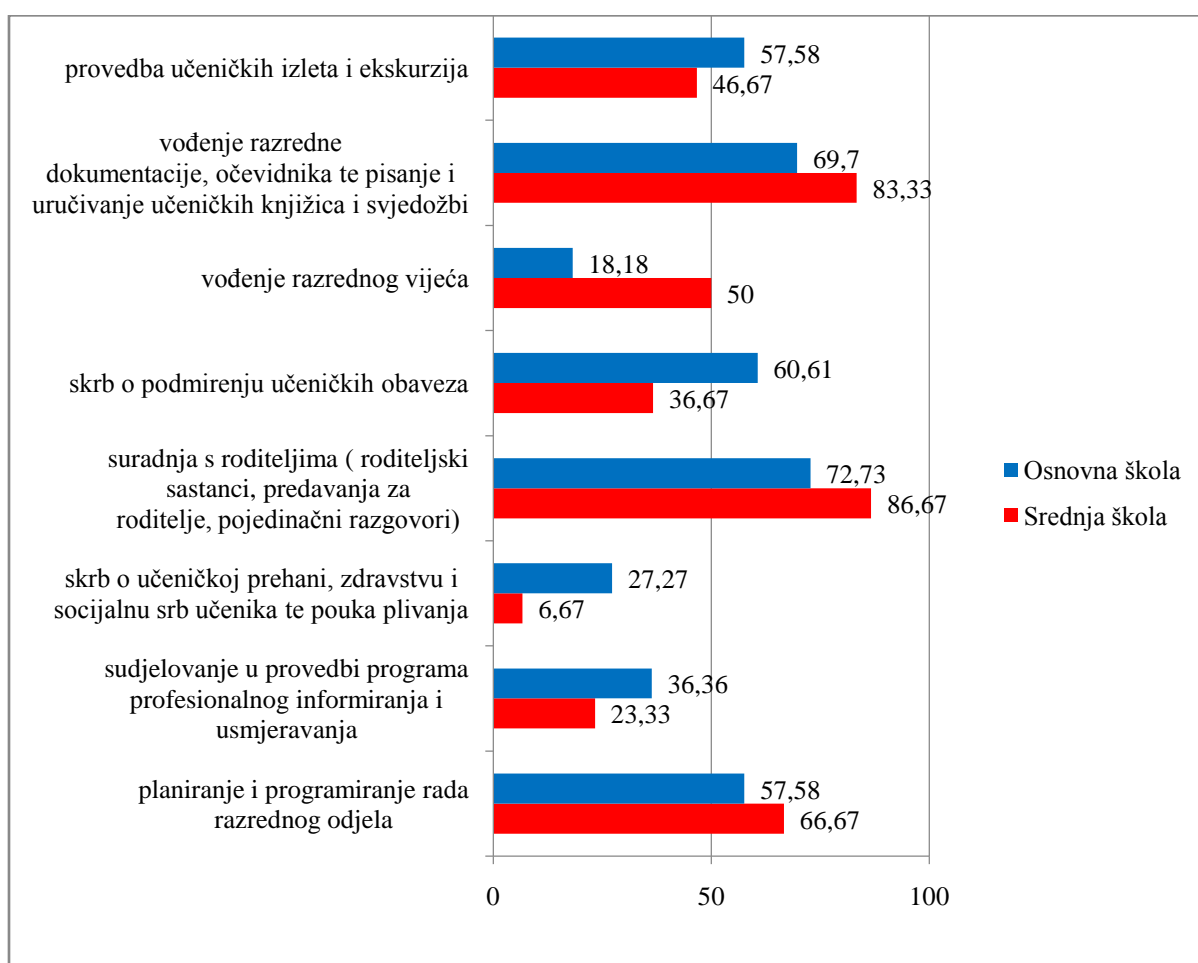
4.1. Utvrđivanje odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika

Prvi zadatak istraživanja bio je utvrditi s kojim se odgojnim i obrazovnim zadacima razrednici osnovnih i srednjih škola najčešće susreću prilikom neposrednog rada s učenicima. Od ponuđenih 8 odgojnih i obrazovnih zadataka ispitanici su mogli zaokružiti najmanje jedan ili više odgovora.

Tablica 5. Najčešći odgojni i obrazovni zadaci u praksi rada razrednika

Odgojni i obrazovni zadaci	f	%	Rang pozicija
a) planiranje i programiranje rada razrednog odjela	39	61,90	3
b) sudjelovanje u provedbi programa profesionalnog informiranja i usmjeravanja	19	30,16	7
c) skrb o učeničkoj prehani, zdravlju i socijalnu Srb učenika te pouka plivanja	11	17,46	8
d) suradnja s roditeljima (roditeljski sastanci, predavanja za roditelje, pojedinačni razgovori)	50	79,37	1
e) skrb o podmirenju učeničkih obaveza	31	49,21	5
f) vođenje razrednog vijeća	21	33,33	6
g) vođenje razredne dokumentacije, očevidnika te pisanje i uručivanje učeničkih knjižica i svjedožbi	48	76,19	2
h) provedba učeničkih izleta i ekskurzija	33	52,38	4

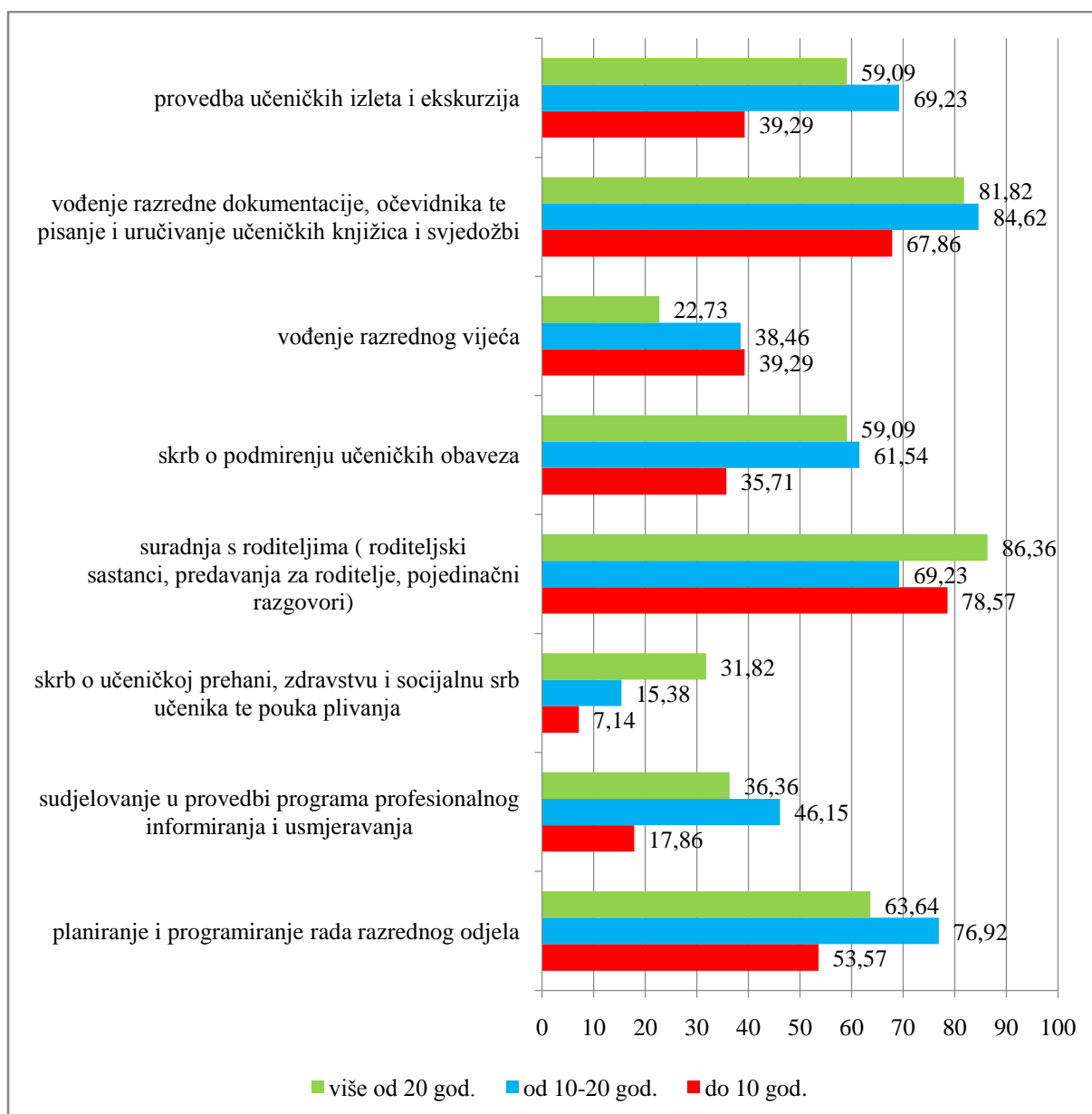
Kako je vidljivo iz Tablice 5., većina ispitanika osnovnih i srednjih škola se susreće sa zadacima: *suradnja s roditeljima, vođenje razredne dokumentacije (administrativni poslovi) i planiranje i programiranje rada razrednog odjela*. Rezultati su sasvim očekivani zato što su navedeni zadaci zakonski propisani te se nalaze vrlo visoko na listi prioriteta gotovo svih ispitanika. Zadaci s kojima se razrednici rjeđe susreću su: zadatak b) sudjelovanje u provedbi programa profesionalnog informiranja i usmjeravanja i zadatak c) skrb o učeničkoj prehrani, zdravlju i socijalna skrb učenika te poduka plivanja. Budući da se profesionalna orijentacija provodi prema potrebi, najčešće na kraju školske godine, rezultati su sasvim očekivani.

Slika 1. Distribucija najčešćih odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika u osnovnim i srednjim školama

Prema *Pravilniku o praćenju i ocjenjivanju učenika u osnovnoj i srednjoj školi*(2010) (članak 12.,13. i 14.), roditelj ima pravo biti izvješćivan, usmeno i pismeno, o redovitosti pohađanja nastave, radu, zalaganju, uspjehu i vladanju svog djeteta. Razrednik je obavezan izvješćivati roditelja na individualnim razgovorima i roditeljskim sastancima o učenikovo motivaciji, interesu i razvoju njegovih sposobnosti te o njegovu radu, zalaganju, uspjehu, izostancima i vladanju najmanje četiri puta u nastavnoj godini.

Razlike u postocima uočene su kod zadatka c) skrb o učeničkoj prehrani, zdravstvu i socijalna skrb učenika i kod zadatka f) vođenje razrednog vijeća. Tek se 6,7% ispitanika iz srednjih škola susreće sa zadatkom c) prilikom neposrednog rada s učenicima za razliku od ispitanika osnovnih škola – čak 27,27% ispitanika se susreće sa zadatkom c). Prema *Zakonu o izmjenama i dopunama zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama* (2014), osnovne škole dužne su organizirati prehranu učenika dok borave u školi u skladu s propisanim normativima koje donosi ministarstvo nadležno za zdravstvo. Budući da učenici mjesečno izdvajaju određeni iznos za užinu, razrednici su dužni pratiti i voditi evidenciju o učenicima i njihovim uplatama. Poduka plivanja je obavezna u osnovnim školama, ali ne i u srednjim školama, stoga je sasvim očekivano što se upravo razrednici osnovnih škola češće susreću sa zadatkom c)skrb o učeničkoj prehrani, zdravstvu i socijalna skrb učenika. Za razliku od razrednika osnovnih škola, čak 50% ispitanika srednjih škola se često susreće sa zadatkom f) vođenje razrednog vijeća. Budući da su srednjoškolci adolescenti koji pripadaju “rizičnoj” skupini, očekivano je da će upravo u srednjim školama biti potrebno češće sazivanje sjednica razrednog vijeća.

Slika 2. Distribucija najčešćih odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika temeljem njihovog nastavničkog radnog staža

Iz Slike 2. možemo vidjeti da su i dalje zadaci c) i f) zadaci s kojima se razrednici najrjeđe susreću. Značajna razlika među postocima vidljiva je u zadacima b) provedba programa profesionalnog informiranja i usmjeravanja, g) vođenje razredne dokumentacije i h) provedba učeničkih izleta i ekskurzija. Tek 17,86% ispitanika, s nastavničkim radnim stažom do 10 godina se susreće s provedbom programa profesionalnog informiranja i usmjeravanja. Taj postotak je ipak nešto veći kod ispitanika čiji se nastavnički radni staž kreće u rasponu od 10 do 20 godina - iznosi čak 46,15%. Za razliku od ispitanika čiji se staž kreće u rasponu od

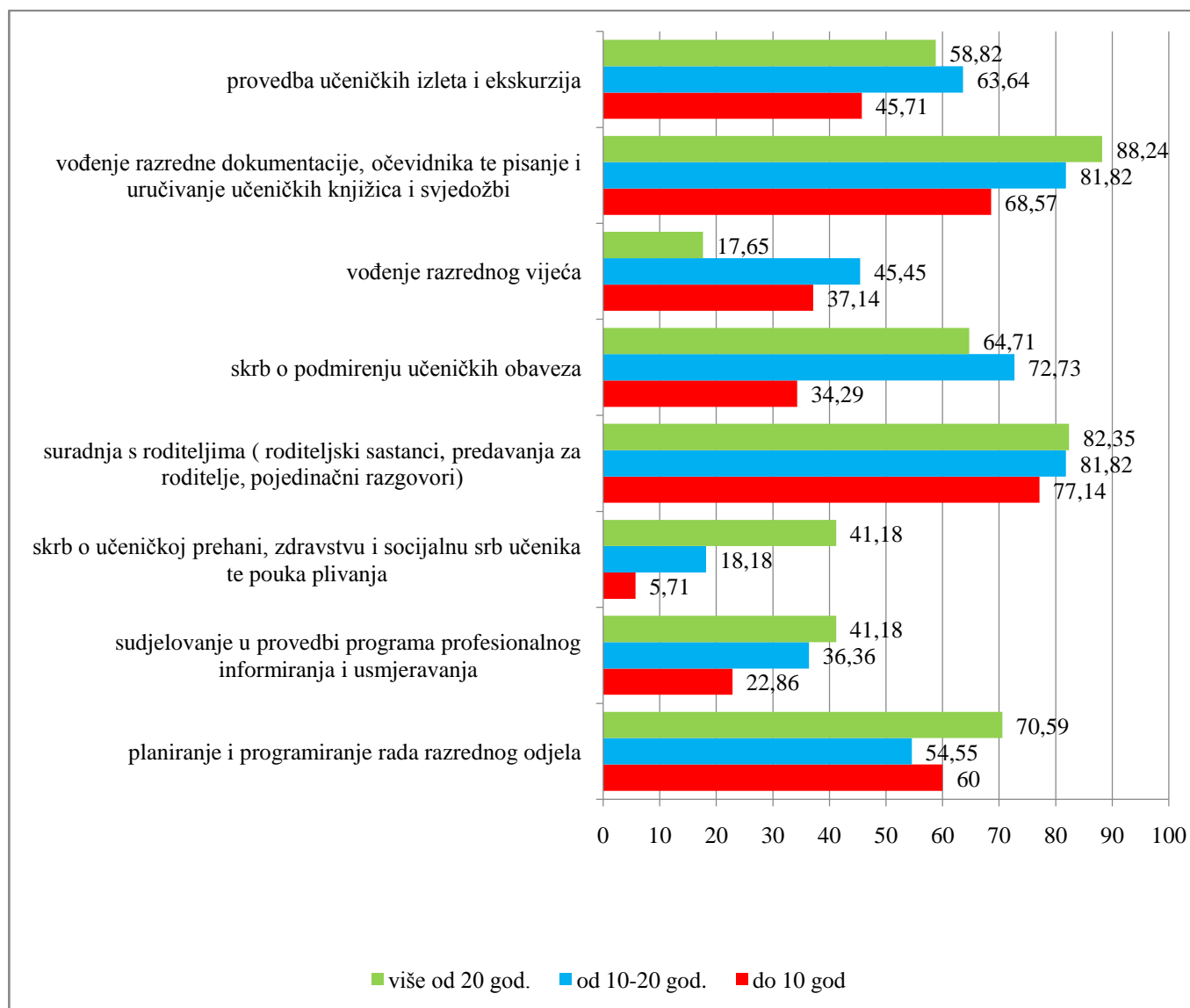
10 do 20 godina, ispitanici s nastavničkim radnim stažom do 10 godina, vjerojatno i nemaju toliko iskustva s provedbom profesionalnog informiranja i usmjeravanja. Profesionalnim informiranjem i orijentacijom češće bi se trebali baviti pedagozi, oni su u izravnom kontaktu sa Zavodom za zapošljavanje ili s ostalim pedagozima. Razrednici su opet u češćem kontaktu s učenicima (za razliku od pedagoga), stoga lakše mogu prepoznati mogućnosti, interese, želje i potrebe učenika o čemu izvještavaju ostatak stručnog tima, tj. pedagoge koji se u potpunosti mogu posvetiti informiranju i pomoći učenicima u daljnjem školovanju. I kod slovenskih razrednika, zadatak informiranja se nalazi tek pri kraju liste prioriteta. Tek 44 (24,2%) od ukupno 182 ispitanika kontinuirano provodi proces informiranja i profesionalne orijentacije (Bregar, 2013.).

Zanimljive su značajne razlike među postocima kod zadatka g) vođenje razredne dokumentacije i zadatka h) provedba učeničkih izleta i ekskurzija: 67,86% ispitanika, s nastavničkim radnim stažom do deset godina se susreće s vođenjem razredne dokumentacije. Taj je postotak značajno veći kod ispitanika čiji se nastavnički radni staž kreće u rasponu od 10 do 20 godina (84,62%) i kod ispitanika koji imaju više od 20 godina nastavničkog radnog staža (81,82%). Budući da je vođenje razredne dokumentacije zakonski propisan posao razrednika i da je upravo taj zadatak jedan od onih s kojim se razrednici najčešće susreću, začuđujuće je odstupanje ispitanika prve kategorije (od čak oko 20%) u odnosu na ostale ispitanike.

Iako se ispitanici ne susreću toliko često sa zadatkom h) provedba učioničkih izleta i ekskurzija, posebice ispitanici s do 10 godina razredničkog iskustva, vrijedi napomenuti da je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta donijelo *Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o izvođenju izleta, ekskurzija i drugih odgojno–obrazovnih aktivnosti izvan škole* (2015.). Ovim Pravilnikom propisuju se načini, uvjeti, mjere sigurnosti te prava i obveze korisnika i davatelja usluga u aktivnostima vezanim uz izlete, ekskurzije i druge oblike odgojno-obrazovnih aktivnosti u mjestu i izvan mjesta u kojem je smještena osnovna ili srednja škola ili učenički dom u funkciji realizacije nacionalnoga kurikulumu i nastavnoga plana i programa.

Bilo kakav oblik izbjegavanja ili zanemarivanja ovog zadatka predstavlja kršenje zakonskih propisa. Kao i u prethodnom slučaju i ovdje je uočena razlika među odgovorima ispitanika s nastavničkim radnim stažom do 10 godina s obzirom na ostatak iskusnijih ispitanika (ispitanici s nastavničkim radnim stažom od 10 do 20 godina i ispitanici koji imaju

više od 20 godina nastavničkog radnog staža). Tek 39,29% ispitanika susreće se s ovim zadatkom prilikom neposrednog rada s učenicima, a najveći postotak otpada na ispitanike s nastavničkim radnim stažom od 10 do 20 godina (69,23%). Na slici je vidljivo da s obzirom na nezavisnu varijablu – nastavnički radni staž, postoje značajne razlike među odgovorima ispitanika s nastavničkim radnom stažom do 10 godina i ispitanika s nastavničkim radnim stažom od 10 do 20 godina. Nisu uočene veće razlike među odgovorima iskusnijih ispitanika.

Slika 3. Distribucija najčešćih odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika temeljem njihovog razredničkog iskustva

S obzirom na razredničko iskustvo ispitanika, uočene su razlike u postocima kod zadataka: a) planiranje i programiranje rada razrednog odjela i e) skrb o podmirenju učeničkih obveza. Ispitanici koji imaju više od 20 godina razredničkog iskustva, češće se susreću sa zadatkom planiranja i programiranja rada razrednog odjela (70,59%) za razliku od ispitanika koji imaju od 10 do 20 godina razredničkog iskustva (54,55%). Kao jedan od mogućih razloga je *iskustvo*. Dakle, što je više razredničkog iskustva ispitanika, to razrednici više realiziraju zadatak planiranja i programiranja rada razrednog odjela. Rezultati se poklapaju s mišljenjima nekoliko ispitanika s više od 20 godina razredničkog iskustva. Isti tvrde da realizacija nastavnog procesa ne bi bila moguća bez planiranja i programiranja rada razrednog odjela. Razrednici posebnu pažnju posvećuju planiranju i programiranju rada razrednog odjela, drže se propisanog plana i programa te ga nastoje provesti bez obzira na eventualne poteškoće.

Značajna razlika među postocima uočena je kod zadataka: f) vođenje razrednog vijeća i c) skrb o učeničkoj prehrani, zdravlju i socijalna skrb učenika. Iz Slike 3. možemo vidjeti da se većina ispitanika s manje razredničkog iskustva bavi vođenjem sjednica razrednog vijeća, dok su iskusniji razrednici više orijentirani na probleme unutar razreda. Rezultati su sasvim očekivni zato što mlađi razrednici lakše i s više energije mogu voditi sjednice razrednog vijeća, više su fleksibilniji, poduzetniji i otvoreniji za nove prijedloge, dok s druge strane, stariji razrednici mogu izravno svojim iskustvom utjecati na rješavanje eventualnih problema u razredu.

Peti anketni zadatak je bio zadatak otvorenog tipa. Ovo pitanje nije bilo obvezno što znači da ispitanici nisu nužno morali dati odgovor na postavljeno pitanje. Njime se željelo ispitati postoje li još neki odgojni ili obrazovni zadaci tipični za razrednike pored onih zadataka koji su navedeni u 4. anketnom pitanju. Budući da je svrha ovog zadatka bila utvrditi općenit odnos odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika osnovnih i srednjih škola, nije vršena daljnja analiza s obzirom na preostale dvije nezavisne varijable: nastavnički radni staž i razredničko iskustvo.

Tablica 6. Ostali odgojni i obrazovni zadaci razrednika osnovnih škola

Osnovna škola	
Obrazovni aspekti	Odgojni aspekti
<i>-rad s učenicima s posebnim potrebama;</i>	<i>-utjecaj na pozitivnu klimu u razredu;</i>
<i>-izrada posebnih planova i programa, nastavnih pomagala i sredstava;</i>	<i>-tolerancija prema različitostima, prihvaćanje vlastitih ograničenja;</i>
<i>-usmjeravanje učenika u školske ili izvanškolske aktivnosti sukladno s njihovim potrebama, željama i mogućnostima (sportske aktivnosti, dramske aktivnosti, likovne aktivnosti, glazbene aktivnosti...);</i>	<i>-razvoj vještina i pozitivnog stava prema radu i radnim navikama (obvezama);</i>
<i>-upis učenika u prve razrede osnovnih škola (predupis);</i>	<i>-reakcije i odgojno djelovanje na učenike s neprikladnim ponašanjem;</i>
<i>-upravljanje razredom (uvođenje discipline tijekom nastavnog procesa);</i>	<i>-briga i individualni ili grupni razgovori o trenutnim situacijama u obitelji.</i>
<i>-suradnja s ostatkom stručnog tima u školi;</i>	
<i>-sudjelovanje u izradi i provedbi različitih školskih projekata;</i>	
<i>-natjecanja učenika;</i>	
<i>-zauzimanje za darovite učenike i one s posebnim potrebama ili teškoćama u učenju.</i>	

Tablica 7. Ostali odgojni i obrazovni zadaci razrednika srednjih škola

Srednja škola	
Obrazovni aspekti	Odgojni aspekti
<i>-planiranje i savjetovanje učenika o uspješnom učenju, učiti kako učiti, kako organizirati vrijeme za ispravke i poboljšanje ocjena;</i>	<i>-usađivanje moralnih vrijednosti, komunikacijskih vještina i radnih navika;</i>
<i>-razgovori o izostancima;</i>	<i>-poticanje na dodatan angažman u školi, kontinuirana briga o razredu kao cjelini i izvan nastave (škole);</i>
<i>-kreiranje pedagoških radionica;</i>	<i>-briga za uspjeh učenika;</i>
<i>-provođenje praktične nastave kod obrtnika; učenicima za poštivanje rokova u vezi predaje dokumentacije voditeljima praktične nastave;</i>	<i>-stvaranje pozitivne klime u razredu;</i>
<i>-poticanje učenika na izvannastavne i izvanškolske aktivnosti sukladno s njihovim potrebama, željama i mogućnostima, individualni razgovori;</i>	<i>-razgovori o međusobnim odnosima učenika u razredu;</i>
<i>-izrada i provedba projekata;</i>	<i>-sudjelovanje u rješavanju privatnih problema u razredu;</i>
<i>-natjecanja učenika.</i>	<i>-individualni razgovori s učenicima zbog neprimjerenih oblika ponašanja u razredu ili van razreda;</i>
	<i>-pomoć pri rješavanju osobnih problema;</i>
	<i>-individualni pristup svakom učeniku s obzirom na njegove potrebe.</i>

Od 33 anketa koliko ih je ukupno ispunjeno, uzmemo li u obzir isključivo odgovore razrednika *osnovnih škola* na području međimurske županije, samo je 9 ispitanika odgovorilo na 5. pitanje. Za razliku od anketa prikupljenih u osnovnim školama, veći je udio ispitanika iz *srednjih škola* s područja Međimurske županije i grada Varaždina (Tablica 7.) koji su

odgovorili na 5. pitanje. Od ukupno 30 ispitanika, njih 12 je dalo odgovor na 5. pitanje. Dakle, ukupan broj ispitanika koji su dali odgovor na 5. pitanje, uzmemo li u obzir osnovne i srednje škole iznosi 21.

Analizom prikupljenih podataka utvrđene su sličnosti i razlike pri odgojno–obrazovnom radu razrednika u osnovnim naspram srednjih strukovnih škola. Ono što je zajedničko razrednicima osnovnih i srednjih škola je što i jedni i drugi učenike usmjeravaju, ali i potiču na bavljenje nastavnim i izvannastavnim i/ili izvanškolskim aktivnostima. Isto tako, razrednici sudjeluju pri izradi i/ili provedbi raznovrsnih školskih projekata te se zalažu za učenike koji sudjeluju na školskim natjecanjima. Što se odgojnog aspekta rada razrednika tiče, i jedni i drugise zalažu za stvaranje i održavanje pozitivne klime u razredu i među učenicima. Razrednici su složni kada je u pitanju njihova podrška učenicima. Većina je razrednika uvijek spremna pomoći učenicima bez obzira na situaciju u kojoj se nalaze. Osim što učenicima pomažu pri učenju te ih nastoje motivirati, razrednici su uvijek na raspolaganju ukoliko učenik ima nekih problema koji nisu vezani isključivo za razred ili školu (obiteljski problemi i slično).

Temeljna razlika razrednika osnovnih i srednjih škola je ta što se većina nastavnika/razrednika osnovnih škola fokusira na obrazovni aspekt rada. Razrednici srednjih škola naglasak stavljaju na odgojni aspekt rada – odgojno djelovanje. Zbog bioloških, socijalnih i emocionalnih promjena koje donosi adolescentsko razdoblje, razrednici će više pažnje morati posvetiti odgojnom djelovanju u razredu i školi. Važno je naglasiti kako se i u osnovnim, ali i u srednjim školama provode odgojne i obrazovne mjere istovremeno – dominacija odgojnih ili obrazovnih zadataka ovisi o situaciji u razredu, međusobnim odnosima učenika kao, i odnosima na relaciji učenik – razrednik.

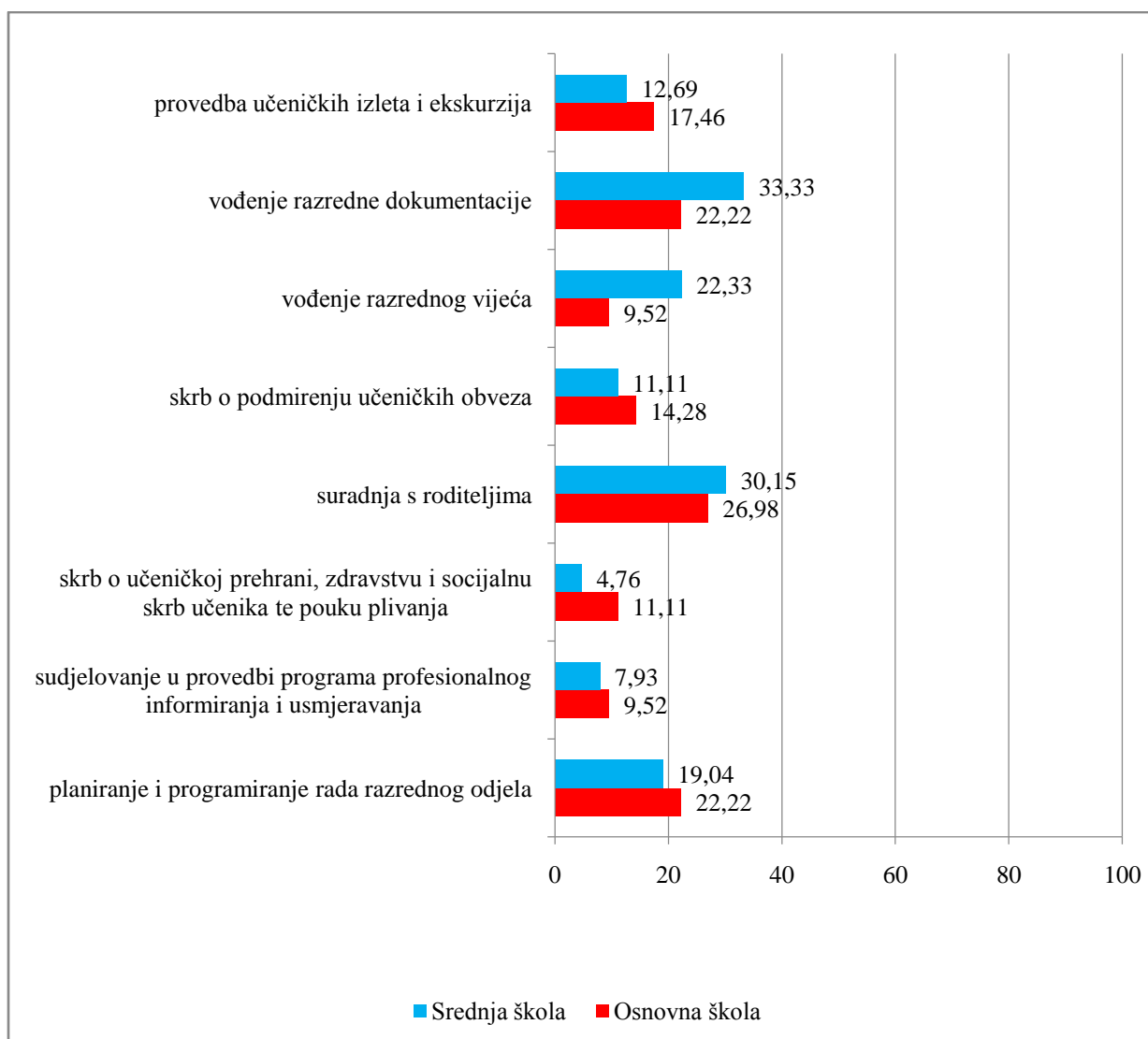
Navedene rezultate potvrđuje istraživanje Anđić i suradnica (2010). Rezultati njezinog istraživanja pokazuju da kvaliteta nastavnog procesa uvelike ovisi o stvaranju pozitivne klime u razredu. Razina pozitivne klime, pak s druge strane, ovisi o stupnju usmjerenja i poticanja na aktivno (redovito) sudjelovanje u nastavnim, izvannastavnim i/ili izvanškolskim aktivnostima. S obzirom na rezultate, i naši ispitanici se uvelike zalažu za stvaranje pozitivne klime u razredu – očito je ključna za kvalitetu odgojno–obrazovnog rada nastavnika, odnosno razrednika.

Istraživanje Bregar (2013) je također potvrdilo da čak 86,8% ispitanika (slovenskih kolega razrednika) brine o uspjehu i napretku učenika.

Svrha šestog anketnog pitanja je bila utvrditi koje zadatke razrednici uspijevaju (zadaci su ponuđeni u 4. anketnom pitanju) realizirati bez obzira na eventualne probleme i vremenske rokove. Ispitanici su morali odabrati najmanje 2 odgovora te obrazložiti zašto su baš te zadatke zaokružili. Svi ispitanici su odgovorili na ovo pitanje te su zaokružili najmanje 2, a najviše 8 zadataka koliko ih je ukupno i ponuđeno. Budući da je svrha ovog zadatka bila utvrditi općenit odnos odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika osnovnih i srednjih škola, neće biti potrebna detaljna analiza s obzirom na preostale dvije nezavisne varijable: nastavnički radni staž i razredničko iskustvo.

Tablica 8. Prikaz odgojnih i obrazovnih zadataka koje razrednici osnovnih i srednjih škola uspijevaju realizirati bez obzira na poteškoće ili vremenska ograničenja

Odgojni i obrazovni zadaci	Osnovna škola		Srednja škola	
	f	%	f	%
<i>planiranje i programiranje rada razrednog odjela</i>	14	22,22	12	19,04
<i>sudjelovanje u provedbi programa profesionalnog informiranja i usmjeravanja</i>	6	9,52	5	7,93
<i>skrb o učeničkoj prehrani, zdravlju i socijalnu skrb učenika te pouku plivanja</i>	7	11,11	3	4,76
<i>suradnju s roditeljima (roditeljske sastanke, predavanja za roditelje, pojedinačne razgovore</i>	17	26,98	19	30,15
<i>skrb o podmirenju učeničkih obveza</i>	9	14,28	7	11,11
<i>vođenje razrednog vijeća</i>	6	9,52	14	22,22
<i>vođenje razredne dokumentacije</i>	12	22,22	21	33,33
<i>provedba učeničkih izleta i ekskurzija</i>	11	17,46	8	12,69

Slika 4. Distribucija odgojnih i obrazovnih zadataka koje ispitanici osnovnih i srednjih škola uspijevaju realizirati bez obzira na probleme i vremenska ograničenja

Iz Slike 4. možemo vidjeti da ispitanici iz srednjih škola, bez obzira na eventualne poteškoće u razredu ili vremenska ograničenja, u potpunosti uspijevaju realizirati zadatak g) vođenje razredne dokumentacije (čak 33,33% ispitanika) bez obzira na eventualne poteškoće ili vremenska ograničenja. Ispitanici osnovnih škola u potpunosti uspijevaju realizirati zadatak d) suradnja s roditeljima. Kao jedan od mogućih razloga zbog kojih ispitanici srednjih škola bez obzira na poteškoće redovito brinu o razrednoj dokumentaciji je taj što srednje škole, osim obvezne pedagoške dokumentacije koju redovito trebaju ažurirati, imaju i dopunsku dokumentaciju koju posjeduju isključivo strukovne škole. Prema *Zakonu o strukovnom obrazovanju* (2009), ustanove za strukovno obrazovanje o polazniku vode evidenciju i dokumentaciju o obavljanju praktične nastave i vježbi kod poslodavca.

Evidencija obvezno mora sadržavati podatke o poslodavcima kod kojih polaznici obavljaju praktičnu nastavu i vježbe, dokumentaciju o zdravstvenoj sposobnosti polaznika, dokaze o osposobljenosti za rad na siguran način, ugovor s poslodavcem, evidenciju ispunjavanja ugovorenih obveza, kao i evidenciju ostvarenja tog djela kurikuluma.

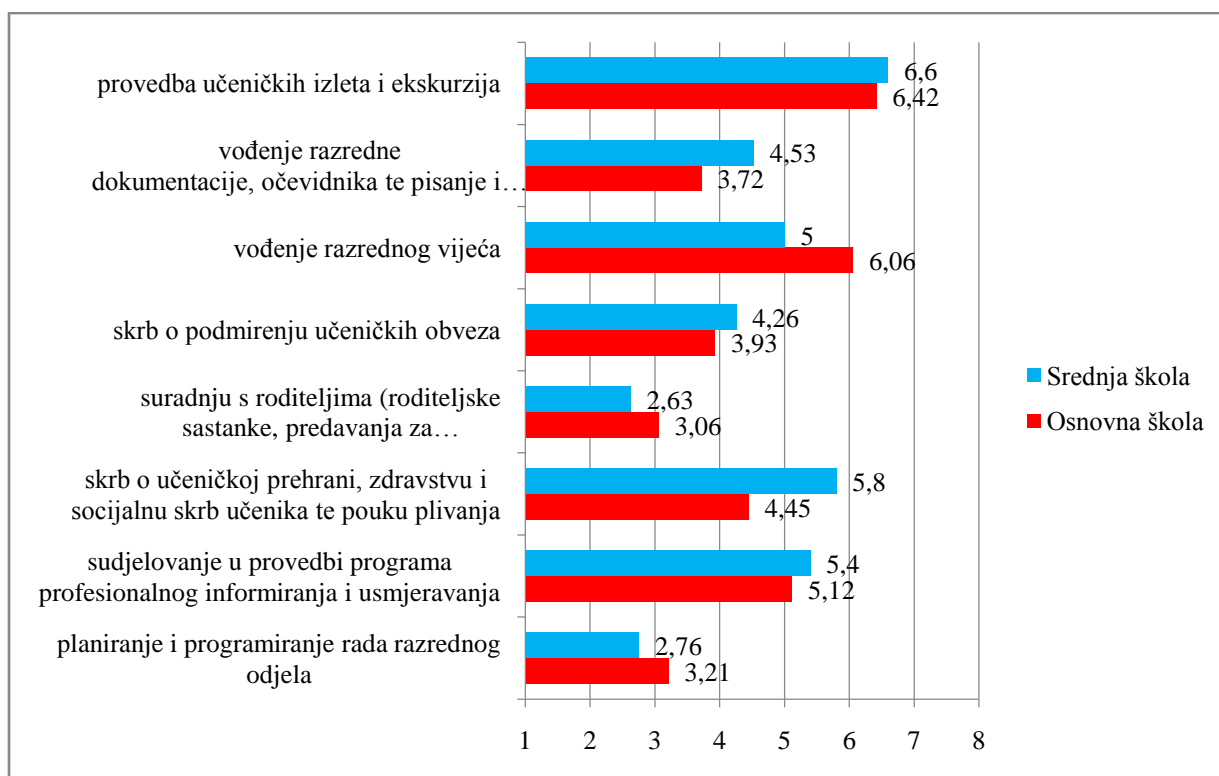
Razlike među odgovorima ispitanika vidljive su kod zadatka f) vođenje razrednog vijeća. Tek 9,52% ispitanika osnovnih škola uspijeva realizirati i voditi sjednice razrednog vijeća bez obzira na eventualne probleme ili vremenska ograničenja. Postotak ispitanika srednjih škola je duplo veći (22,33%). Rezultat je u potpunosti logičan uzmemo li u obzir adolescentsku dob učenika srednjih škola. Kod adolescenata su češći problemi s učenjem, neprikladnim obrascima ponašanja, problemi emocionalne naravi i slično. Sjednice razrednog vijeća, kao i iskustva osnovnoškolskih i srednjoškolskih nastavnika mogu uvelike olakšati ili čak ukloniti probleme s kojima se susreću učenici u određenom razredu.

4.2. Hijerarhijski poredak odgojnih i obrazovnih zadataka s obzirom na iskustvo razrednika osnovnih i srednjih škola

U 7. anketnom zadatku ispitanici su trebali odgojne i obrazovne zadatke poredati hijerarhijskim redom nižući ih od 1. do 8. pozicije, pritom su ispitanici broj 1 dodali onom zadatku koji je prema njihovom mišljenju najznačajniji, a broj 8 onom zadatku kojeg smatraju najmanje značajnim.

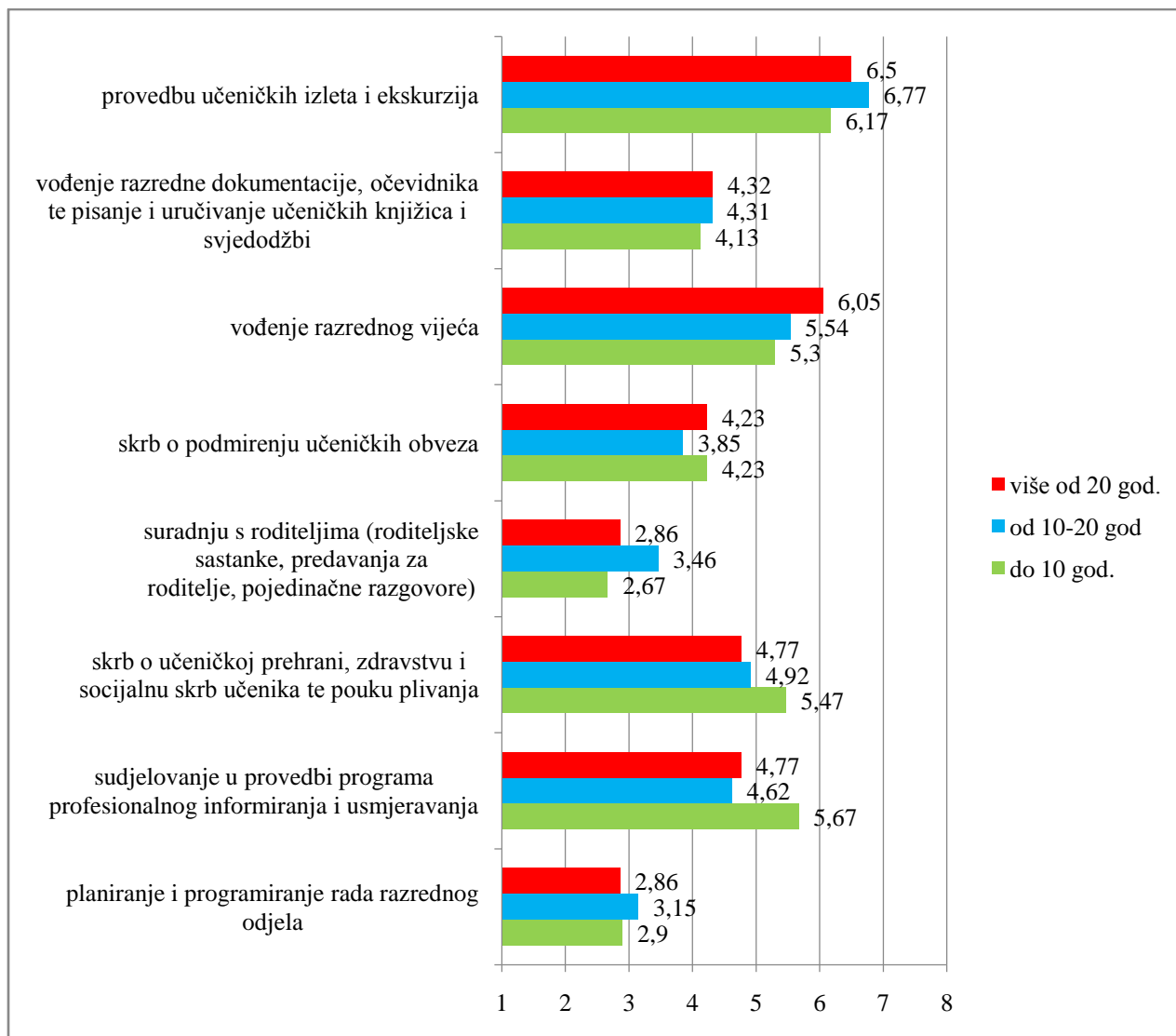
Tablica 9. Hijerarhijski poredak odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika osnovnih i srednjih škola

Odgojni i obrazovni zadaci	M	Osnovna škola		Srednja škola	
		M	Rang	M	Rang
a) planiranje i programiranje rada razrednog odjela	3	3,21	2	2,76	2
b) sudjelovanje u provedbi programa profesionalnog informiranja i usmjeravanja	5,25	5,12	6	5,4	6
c) skrb o učeničkoj prehani, zdravstvu i socijalnu Srb učenika te pouku plivanja	5,12	4,45	5	5,8	7
d) suradnju s roditeljima (roditeljske sastanke, predavanja za roditelje, pojedinačne razgovore)	2,85	3,06	1	2,63	1
e) skrb o podmiranju učeničkih obaveza	4,09	3,93	4	4,26	3
f) vođenje razrednog vijeća	5,56	6,06	7	5	5
g) vođenje razredne dokumentacije, očevidnika te pisanje i uručivanje učeničkih knjižica i svjedožbi	4,11	3,72	3	4,53	4
h) provedbu učeničkih izleta i ekskurzija	6,51	6,42	8	6,6	8

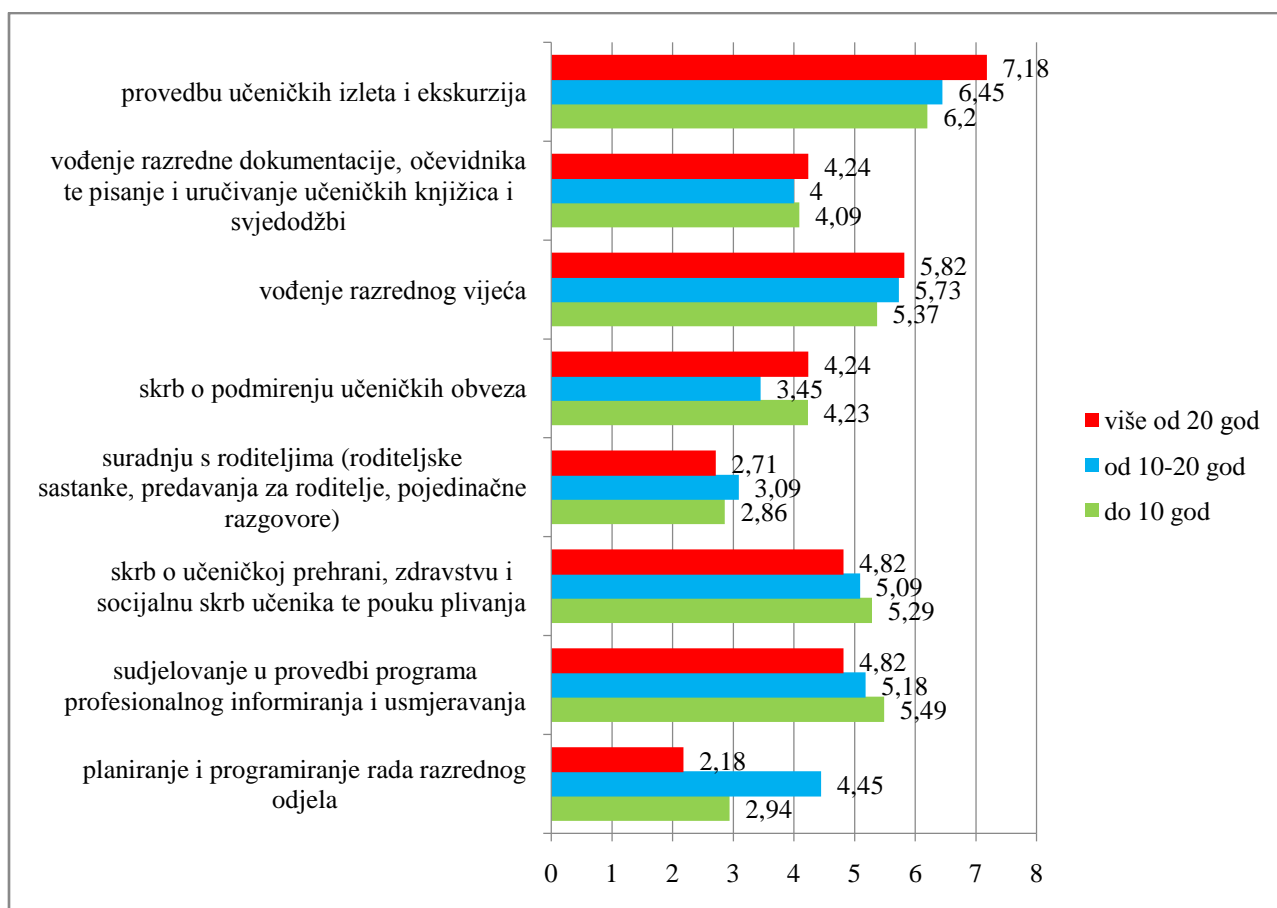
Slika 5. Distribucija odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika s obzirom na vrstu odgojno-obrazovne ustanove (OŠ/SS)

Na temelju prikaza aritmetičkih sredina uočene su razlike među postocima kod zadatka c) skrb o učeničkoj prehrani, zdravstvu i socijalna skrb učenika s obzirom na ispitanike osnovnih i srednjih škola. Vrijednost aritmetičke sredine za ovaj zadatak iznosi 4,45 – ispitanici osnovnih škola i 5,8 za ispitanike srednjih škola. Rezultati su sasvim očekivani s obzirom da razrednici moraju voditi više računa o prehrani učenika u osnovnoj školi što potvrđuju *Normativi za prehranu učenika u osnovnoj školi* (2012) kojima se propisuju preporučene vrste hrane i jela, optimalni unos energije i hranjivih tvari, broj obroka i raspodjela preporučenog unosa energije po obrocima za vrijeme boravka u osnovnoj školi. S druge strane, učenici srednjih škola nisu obvezni pohađati školu plivanja za razliku od učenika osnovnih škola. Još jedan zanimljiv podatak možemo iščitati na temelju aritmetičkih sredina, posebice kada je u pitanju zadatak f) vođenje razrednog vijeća. Iako smo u prethodnom zadatku utvrdili da se razrednici srednjih škola češće bave vođenjem sjednicama razrednog vijeća, razrednici osnovnih škola ($M=3,72$) zadatku f) vođenje razrednog vijeća pridaju veću značajnost za razliku od ispitanika srednjih škola ($M=4,53$).

Slika 6. Hijerarhijski poredak odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika s obzirom na nastavnički radni staž ispitanika osnovnih i srednjih škola

Iz Slike 6. možemo vidjeti da ispitanici koji imaju više od 20 godina nastavničkog radnog staža jednaku značajnost pridaju zadacima d) suradnja s roditeljima i a) planiranje i programiranje rada razrednog odjela. Uočena je značajna razlika u postocima kod zadatka b) sudjelovanje u provedbi programa profesionalnog informiranja i usmjeravanja. Za ispitanike s nastavničkim radnimstažom do deset godina, zadatak b) je najmanje značajan. To je sasvim očekivan rezultat budući da se danas pedagozi češće bave problemima profesionalne orijentacije učenika. Za razliku od razrednika, oni se u potpunosti mogu posvetiti informiranju i pomoći učenicima u daljenjem odabiru školovanja. Ostale razlike među postocima nisu uočene zbog čega neće biti vršena daljnja analiza varijabli.

Slika 7. Hijerarhijski poredak odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika s obzirom na razredničko iskustvo ispitanika osnovnih i srednjih škola

S obzirom na razredničko iskustvo ispitanika, zadatak h) provedba učeničkih izleta i ekskurzija je i dalje najmanje značajan zadatak u odnosu na sve ostale odgojne i obrazovne zadatke. Usporedimo li vrijednosti aritmetičkih sredina svih ispitanika, možemo uočiti veće razlike među odgovorima ispitanika koji imaju do 10 godina razredničkog iskustva. Sasvim je logično očekivati ovakve rezultate budući da su razrednici koji imaju manje razredničkog iskustva najmlađa skupina ispitanika. Oni još uvijek imaju snage i energije za organizaciju i provedbu učeničkih izleta i ekskurzija za razliku od one skupine ispitanika koja se razredništvom bavi više od 20 godina. Štoviše, s obzirom na manji generacijski jaz učenika i mlađih razrednika, mlađi razrednici mogu bolje razumijeti potrebe, želje i interese učenika, a takvi podaci mogu biti presudni prilikom organizacije ili provedbe učeničkih izleta i ekskurzija, čija je svrha u prvom planu, odgojno–obrazovna. Značajne razlike među postocima vidljive su kod zadatka a) planiranje i programiranje rada razrednika. Ispitanici koji imaju između 10 i 20 godina razredničkog iskustva ne pridaju toliku značajnost planiranju i

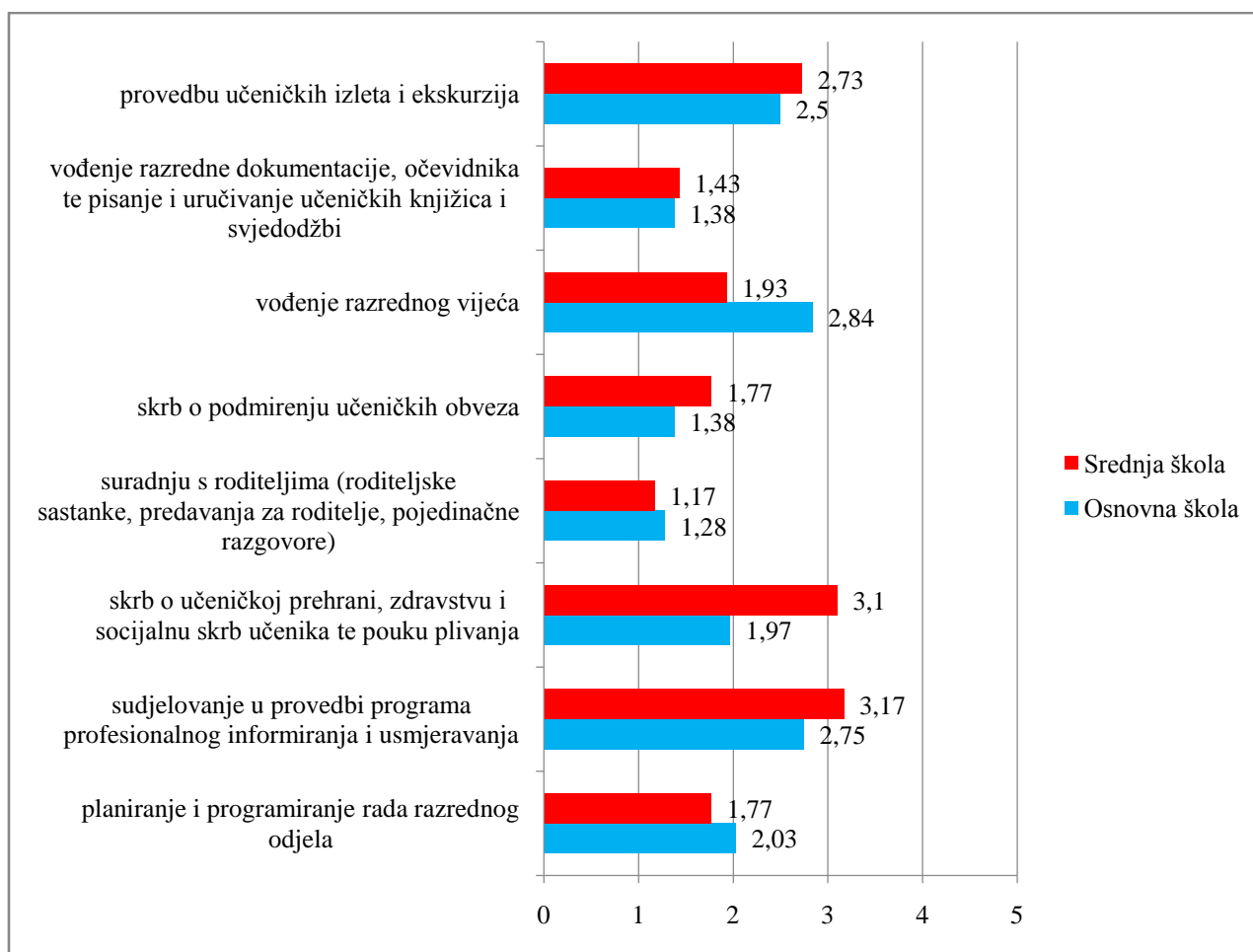
programiranju rada razrednog odjela kao ispitanici s razredničkim iskustvom do 10 godina i ispitanici koji imaju više od 20 godina razredničkog iskustva. Takvi rezultati nisu očekivani zato što su ovo ipak prevelika odstupanja budući da se u prethodnom anketnom pitanju pokazalo da je upravo ovo jedan od najznačajnijih, ako ne i najznačajniji odgojno–obrazovni zadatak.

4.3 Učestalost izvođenja odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika osnovnih i srednjih škola

Svrha 8. anketnog pitanja bila je odrediti učestalost izvođenja pojedinog zadatka na način da su ispitanici mogli zaokružiti 1 od 5 ponuđenih brojeva (1,2,3,4,5) koji su predstavljali učestalost izvođenja (kontinuirano, često, ponekad, rijetko i nikad). Brojevi su se nalazili na desnoj strani tablice a zadaci s lijeve strane. Kao primjeri zadataka, korišteni su identični zadaci iz 1. i 7. anketnog pitanja.

Tablica 10. Učestalost izvođenja odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika osnovnih i srednjih škola

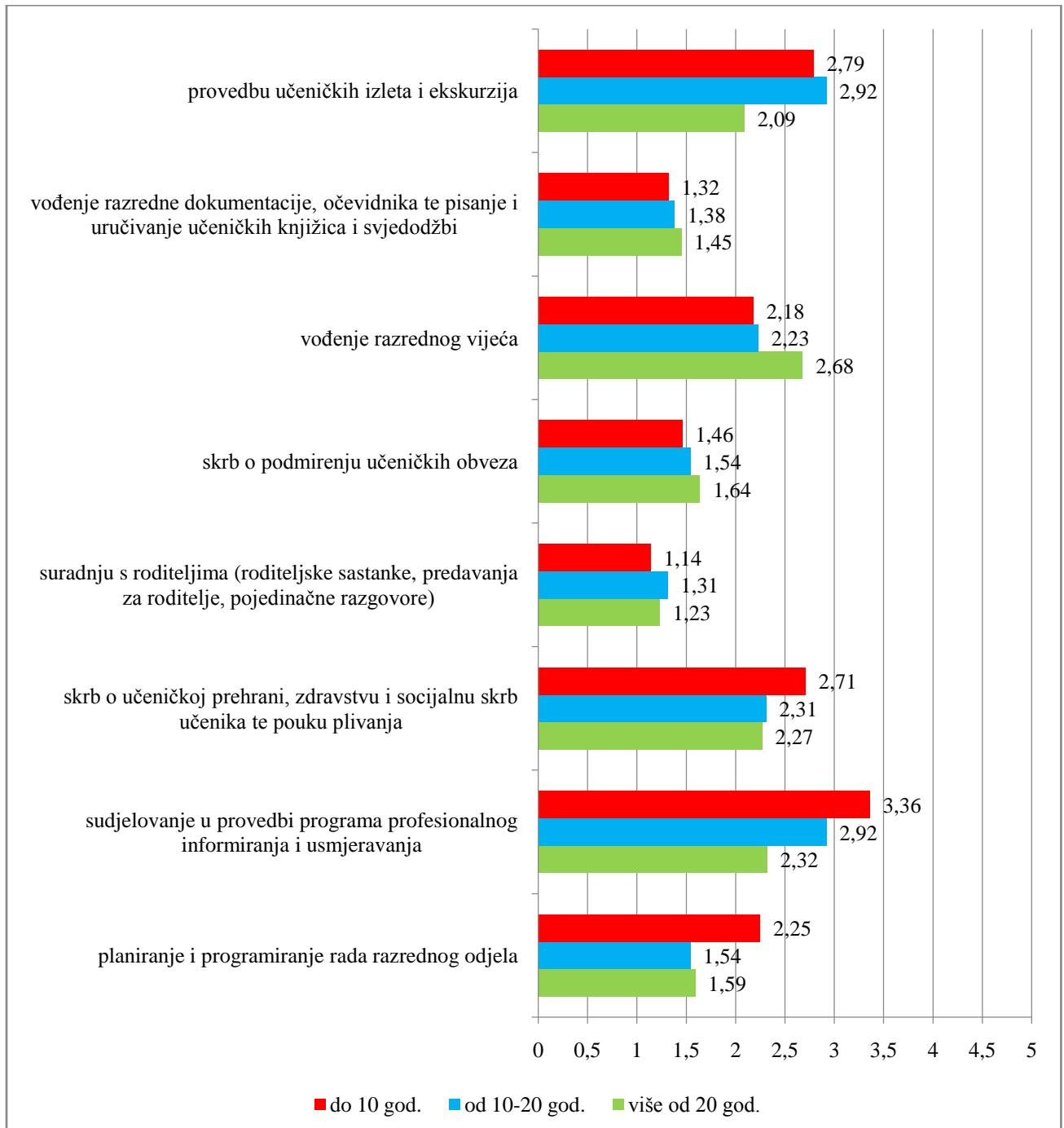
Zadaci razrednika	Učestalost izvođenja				
	kontinuirano	često	ponekad	rijetko	nikad
	f,(%)	f,(%)	f,(%)	f,(%)	f,(%)
planiranje i programiranje rada razrednog odjela	34 (53,97)	14 (22,22)	6 (9,52)	7 (11,11)	2 (3,17)
sudjelovanje u provedbi programa profesionalnog informiranja i usmjeravanja	8 (12,69)	15 (23,80)	22 (34,92)	11 (17,46)	7 (11,11)
skrb o učeničkoj prehrani, zdravstvu i socijalnu skrb učenika te pouku plivanja	11 (17,46)	21 (33,33)	22 (34,92)	8 (12,69)	1 (1,58)
suradnju s roditeljima (roditeljske sastanke, predavanja za roditelje, pojedinačne razgovore)	51 (80,95)	11 (17,46)	1 (1,58)	0 (0)	0 (0)
skrb o podmirenju učeničkih obveza	42 (66,66)	11 (17,46)	7 (11,11)	3 (4,76)	0 (0)
vođenje razrednog vijeća	21 (33,33)	11 (17,46)	20 (31,74)	9 (14,28)	2 (3,17)
vođenje razredne dokumentacije, očevidnika te pisanje i uručivanje učeničkih knjižica i svjedodžbi	48 (76,19)	9 (14,28)	3 (4,76)	3 (4,76)	0 (0)
provedbu učeničkih izleta i ekskurzija	10 (14,49)	16 (25,39)	28 (44,44)	9 (14,28)	0 (0)

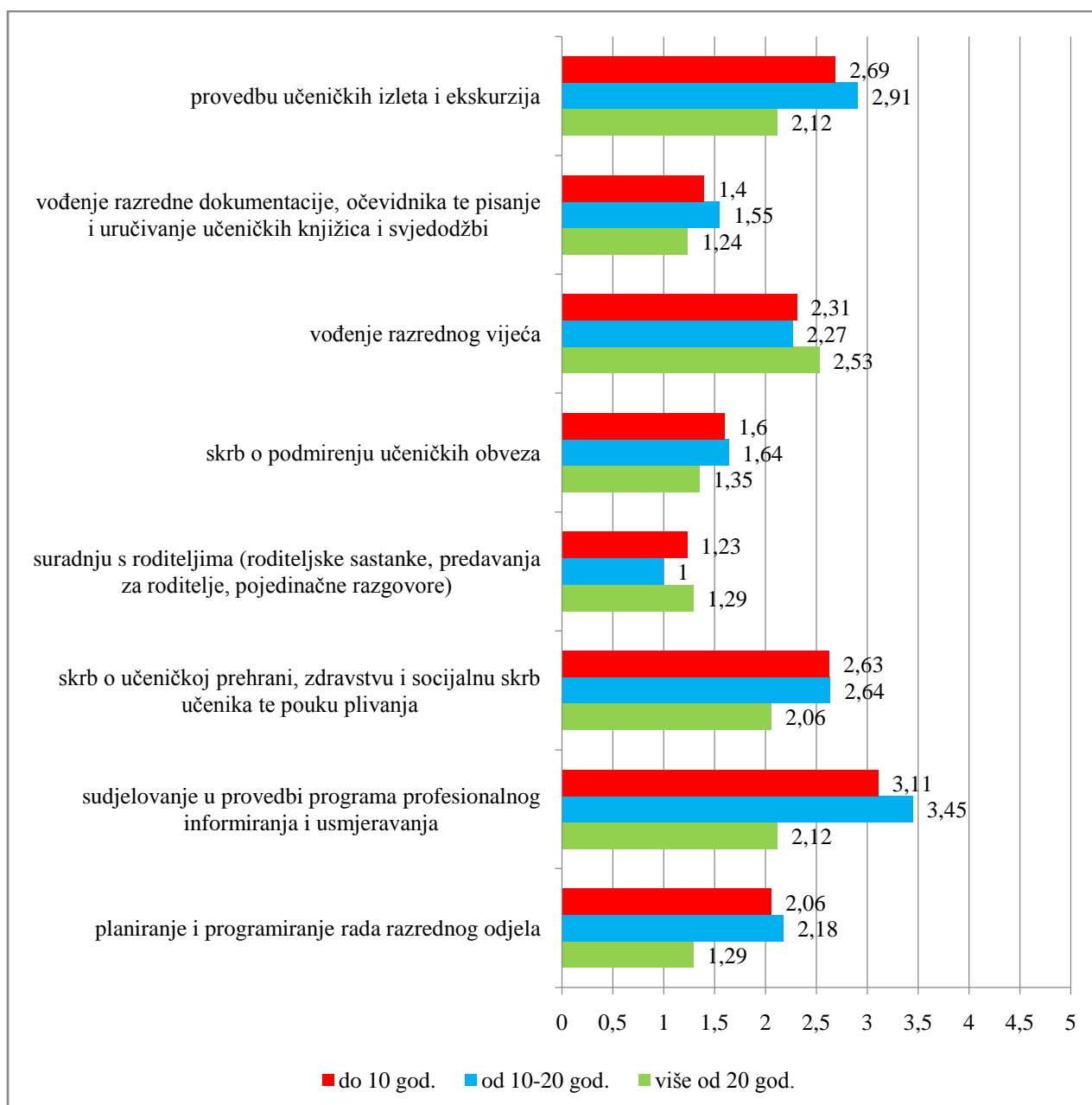
Slika 8. Distribucija odgojnih i obrazovnih zadataka po učestalosti njihovog izvođenja s obzirom na vrstu odgojno–obrazovne ustanove (OŠ/SŠ)

Iz Slike 8. možemo uočiti sljedeće: zadaci koji se kontinuirano provode su: suradnja s roditeljima, vođenje razredne dokumentacije i skrb o podmiranju učeničkih obveza. Slijedi vođenje razrednog vijeća. Razlike među postocima vidljive su kod zadatka f) vođenje razrednog vijeća, b) profesionalno informiranje i usmjeravanje i c) skrb o učeničkoj prehrani, zdravlju i socijalna skrb učenika te poduka plivanja. Zanimljiv je podatak da ispitanici osnovnih škola češće provode program profesionalne orijentacije, za razliku od ispitanika srednjih škola. Budući da učenici po završetku škole odlaze na sveučilišta, fakultete ili na burzu rada, sasvim je normalno očekivati veći angažman razrednika učenika srednjih škola, koji im mogu uvelike olakšati pri kreiranju ili pak odabiru njihovog daljnjeg obrazovanja i karijere. No ipak, rezultati su pokazali drukčije. Izgleda da razrednici osnovnih škola ulažu više napora kada je u pitanju provedba profesionalnog informiranja i orijentacije. Bez obzira na rezultate, kod naših ispitanika, kao i kod slovenskih, očit je nedostatak većeg angažmana

razrednika na tom području. Uzmimo u obzir činjenicu da su upravo razrednici odgojno–obrazovni subjekti koji najbolje poznaju interese, potrebe i želje vlastitih učenika, što im može biti od velike koristi tijekom informiranja i usmjeravanja učenika.

Slika 9. Distribucija odgojnih i obrazovnih zadataka po učestalosti njihovog izvođenja s obzirom nastavnički radni staž ispitanika osnovnih i srednjih škola

Slika 10. Distribucija odgojnih i obrazovnih zadataka po učestalosti njihovog izvođenja s obzirom na razredničko iskustvo ispitanika osnovnih i srednjih škola

Usporedbom nezavisnih varijabli (nastavnički radni staž i godine razredničkog iskustva) sa zavisnim varijablama, možemo sa sigurnošću utvrditi prisutnost razlika među postocima u zadatku b) provedba profesionalne orijentacije i zadatku a) planiranje i programiranje razrednog odjela. Ispitanici koji imaju više od 20 godina razredničkog iskustva, češće sudjeluju u provedbi programa profesionalnog informiranja i orijentacije za razliku od ispitanika koji imaju između 10 i 20 godina razredničkog iskustva. Uzmemo li u obzir

nezavisnu varijablu – nastavnički radni staž, iz grafa možemo iščitati da se razlika u postocima smanjuje kada je u pitanju zadatak b) provedba profesionalne orijentacije. Ista situacija vrijedi i za zadatak a). Dakle, zadaci b) i a) češće izvode ispitanici sa stažom od 10 do 20 godina nego ispitanici s razredničkim iskustvom od 10 do 20 godina.

4.4. Kategorizacija odgojnih i obrazovnih zadataka s obzirom na prioritetnu razinu

Deveto pitanje čini tablica u kojoj se nalaze odgojni i obrazovni aspekti rada razrednika (tvrdnje s lijeve strane) i razina prioriteta (najniža razina prioriteta, srednja razina prioriteta i najviša razina prioriteta) – desna strana tablice. Ispitanici su obvezni zaokružiti razinu prioriteta uz svaku od navedenih tvrdnji. Cilj ovog zadatka je ispitati razinu prioriteta određenih odgojnih i obrazovnih zadataka s obzirom na iskustvo ispitanika (razrednika). Budući da nema većih razlika među postocima aritmetičkih vrijednosti, neće biti vršena daljnja analiza nezavisnih varijabli (staž i razredničko iskustvo).

Tablica 11. Odgojni i obrazovni zadaci razrednika osnovnih i srednjih škola s obzirom na prioritetne razine

Odgojni i obrazovni zadaci rada razrednika	Najniža razina prioriteta f (%)	Srednja razina prioriteta f (%)	Najviša razina prioriteta f (%)	SD	M
Preuzimanje odgovornosti te kontaktiranje Zavoda za socijalnu skrb ili policije u slučaju neadekvatnih okolnosti u obitelji (obiteljsko nasilje)	1 (1,58)	24 (38,09)	38 (60,31)	0,53	2,59
Stvaranje pozitivne atmosfere u razredu	0 (0)	8 (12,69)	55 (87,3)	0,34	2,87
Ulaganje dodatnih napora za kreiranje nastavnog sata uzimajući u obzir učenike koji imaju teškoće s učenjem ali i darovite učenike	0 (0)	24 (38,09)	39 (61,9)	0,49	2,62
Model ponašanja učenicima	0 (0)	13 (20,63)	50 (79,37)	0,41	2,79
Sprječavanje onog stanja koje narušava emocionalnu stabilnost učenika	0 (0)	17 (26,98)	46 (73,02)	0,45	2,73
Organiziranje akcija humanitarnog karaktera u suradnji s ostalim humanitarnim organizacijama za prikupljanje dodatnih sredstava za učenike slabijeg materijalnog stanja	9 (14,29)	44 (69,84)	10 (15,87)	0,55	2,02
Konstantna suradnja s roditeljima učenika	0 (0)	8 (12,69)	55 (87,3)	0,34	2,87
Diplomatska vještina – ključna u suradnji s ostalim članovima školskih i vanškolskih službi	7 (11,11)	32 (50,79)	24 (38,09)	0,65	2,27
Poticanje na dodatni angažman kada su u pitanju (pro)socijalni odnosi među svim subjektima u školi	5 (7,93)	45 (71,43)	13 (20,63)	0,52	2,13
Briga o pedagoškoj dokumentaciji te obavljanje ostalih administrativnih poslova	6 (9,52)	20 (31,75)	37 (58,73)	0,67	2,49
Posredan ili neposredan organizator izvanučioničke nastave (npr. Odlazak u kino, muzej, galeriju, prisustvovanje sportskom događaju...)	19 (30,16)	37 (58,73)	7 (11,11)	0,62	1,81
Reagirane na one učenike kod kojih se uoči bilo kakva teškoća tijekom praćenja nastave i teškoća vezane za prilagodbu u nastavi	0 (0)	7 (11,11)	56 (88,88)	0,32	2,89

Odgojni i obrazovni zadaci rada razrednika	Najniža razina prioriteta f (%)	Srednja razina prioriteta f (%)	Najviša razina prioriteta f (%)	SD	M
Pravo na savjetovanje s logopedima, defektolozima i sl. U svrhu olakšanja praćenja nastave učenicima, posebice onima koji imaju poteškoće tijekom praćenja nastave	1 (1,58)	28 (44,44)	34 (53,97)	0,53	2,52
Praćenje najnovijih vijesti, događaja i informacija o promjenama u sustavu srednjih škola, novim zanimanjima, broju upisanih mjesta...	11 (17,46)	35 (55,55)	17 (26,98)	0,67	2,1
Osiguranje slobodnih učionica za dopunsku ili dodatnu nastavu	31 (49,21)	25 (39,68)	7 (11,11)	0,68	1,62
Prisustvovanje na sjednicama razrednog vijeća	0 (0)	23 (35,51)	40 (63,49)	0,49	2,63
Korištenje powerpoint prezentacija, youtubeisječaka, glazbe...	13 (20,63)	31 (49,21)	19 (30,16)	0,71	2,1

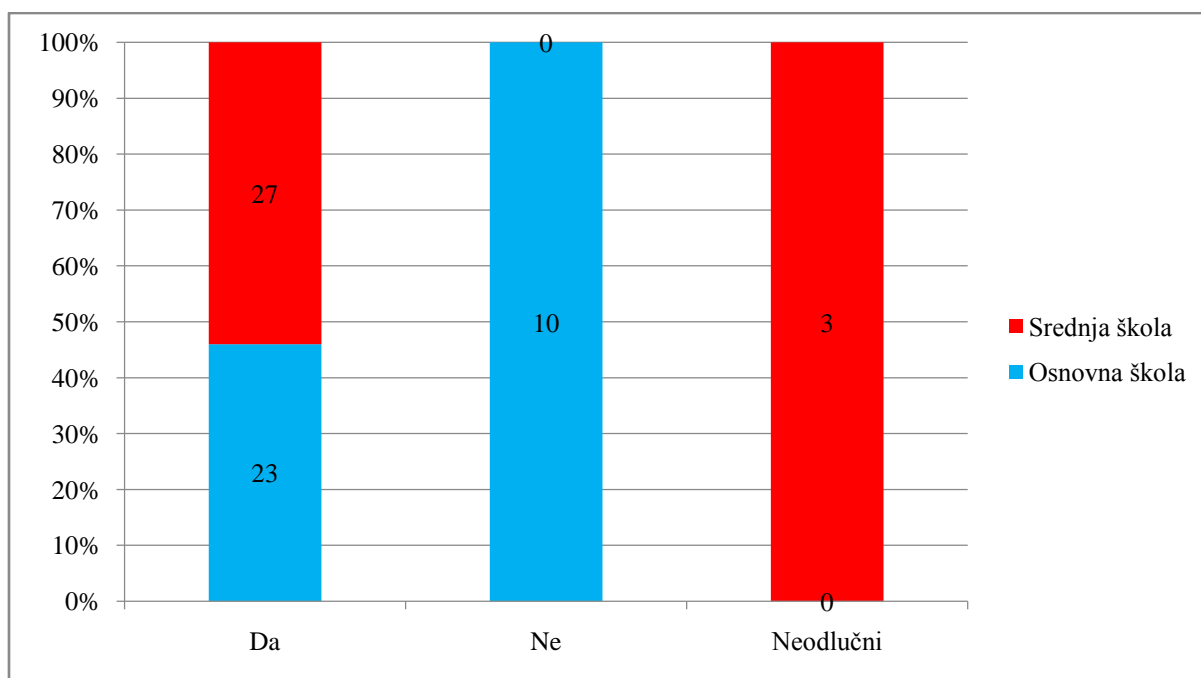

Slika 11. Distribucija odgojnih i obrazovnih zadataka s obzirom na prioritetnu razinu i vrstu odgojno-obrazovne ustanove

Zadaci koji se nalaze na najvišoj razini prioriteta razrednika osnovnih i srednjih škola su: reagiranje na one učenike kod kojih se uoči bilo kakva teškoća tijekom praćenja nastave i teškoća, stvaranje pozitivne atmosfere u razredu te suradnja s roditeljima. Zadaci koji se nalaze na najnižoj razini prioriteta su: osiguranje slobodnih učionica za dopunsku i/ili dodatnu nastavu, organizacija izvanučioničkih izleta te korištenje powerpoint prezentacija/youtube isječaka i slično. Dobivene rezultate možemo potkrijepiti istraživanjem Kudek Mirošević (2012). Čak 69,6% ispitanika (učenika) smatra da njihov razrednik uspijeva prilagoditi nastavne metode onim učenicima kojima je to potrebno – individualizirani pristup je na prvom mjestu većine razrednika što također vide i sami učenici. Čak 64,2% učenika smatra da njihov razrednik koristi individualizirani pristup kada god je to potrebno. S druge strane, 76,3% učenika smatra da su razrednici uvijek spremni pomoći učenicima. 81,7% učenika smatra da se njihov razrednik prema njima odnosi s poštovanjem i razumijevanjem.

4.5. Mišljenja ispitanika o utjecaju SRO-a na kvalitetu odgojno–obrazovnog djelovanja

Desetim pitanjem želimo ispitati utječe li sat razrednog odjela (u nastavku SRO) na kvalitetu odgojnog i obrazovnog djelovanja u školi. Uz pozitivan ili negativan odgovor, ispitanici će moći obrazložiti zbog čega su odabrali bilo pozitivan, bilo negativan odgovor. Budući da je svrha ovog zadatka bila utvrditi općenit odnos odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika osnovnih i srednjih škola, neće biti vršena daljnja analiza s obzirom na preostale dvije nezavisne varijable: nastavnički radni staž i razredničko iskustvo.

Slika 12. Omjer odgovora ispitanika osnovnih i srednjih škola s obzirom na utjecaj SRO-a na kvalitetu odgojno–obrazovnog djelovanja

U sklopu osnovnih škola, od ukupno 30 ispitanika, 23 ispitanika smatra da sat razrednog odjela uvelike doprinosi kvaliteti odgojno–obrazovnog djelovanja u školi. Za većinu ispitanika sat razrednog odjela je pogodan za obostranu komunikaciju, komunikaciju nastavnika ili profesora i njegovih učenika. Ovaj sat razrednici mogu iskoristiti za dodatna objašnjenja i pojašnjenja određene tematike ili problema s kojima se učenici svakodnevno susreću. Štoviše, na satu razrednog odjela razrednik može upozoriti učenike na određeni problem ili mu dati dodatna uputstva prilikom rješavanja istog. Još jedan ispitanik ističe kako je upravo sat razrednog odjela sat na kojem se najviše može utjecati na određene promjene u sklopu odgojno–obrazovne problematike. Razrednici SRO mogu iskoristiti za dodatne aktivnosti putem kojih učenici usvajaju prikladne obrasce ponašanja. S druge strane, na SRO razrednici se u potpunosti mogu posvetiti rješavanju eventualnih problema te osvještavanju učenika o važnosti pozitivne klime u razredu ali i školi općenito. Na SRO razrednici potiču učenike na prihvaćanje različitosti i međusobno uvažavanje. Osim moralne podrške, učenici zajedno s razrednikom ili razrednicom mogu rješavati probleme koji se tiču pojedinca ili cijelog razreda. Određena skupina ispitanika se slaže kako je SRO pogodan za obrađivanje tematike iz područja zdravstvenog i/ili građanskog odgoja.

Od ukupno 33 ispitanika, njih 10 smatra kako SRO ne utječe na kvalitetu odgojno-obrazovnog djelovanja i to najčešće zbog neprikladnog ponašanja učenika. Razrednicima većina vremena SRO-a odlazi na na popunjavanje određenih formulara, zapisnika i slično. Dakle, zbog vođenja pedagoške dokumentacije ne mogu se u potpunosti posvetiti učenicima. Većina učenika SRO ne smatra ozbiljnim satom te vrijeme predviđeno za SRO koriste za razonodu i slično.

Rezultati anketa ispitanika iz srednjih škola pokazuju nešto manje kritičan stav prema SRO. Od 30 ispitanika, 27 ispitanika smatra kako SRO pozitivno utječe na kvalitetu odgojno-obrazovnog djelovanja. S obzirom na mišljenja razrednika o SRO, možemo konstatirati kako on uvelike pomaže pri stvaranju i održavanju obostrane komunikacije u razredu. SRO je prilika za sagledavanje cjelokupne situacije kod učenika od strane razrednika. Razrednici ovaj sat koriste za motivaciju učenika te za organizaciju i planiranje ispravaka negativnih ocjena. SRO je idealan za provođenje raznovrsnih pedagoških radionica, anketa. Učenici i razrednici mogu raspravljati o trenutnim odnosima u razredu ali i u školi. Na satu se uči kako pravilno učiti. Debate i rasprave su idealne za ovaj sat. Također se raspravlja o tekućim problemima učenika i razreda. Razrednici SRO koriste kao prevenciju od pojave novih problema i poteškoća u kojima se učenici mogu naći. Razrednici se u potpunosti mogu posvetiti učenicima te im pomoći u rješavanju školskih i osobnih problema.

Tek 3 ispitanika ostaje neodlučno te nisu sigurni utječe li ili ne SRO na kvalitetu odgojno-obrazovnog djelovanja. Hoće li SRO koristiti učenicima, to ovisi isključivo o njihovom angažmanu na satu, kao i o angažmanu razrednika. Prema mišljenju jednog ispitanika, ispunjavanje pedagoške dokumentacije, kao i neuspjelo provođenje „kojekakvih“ eksperimentalnih programa umanjuje kvalitetu SRO-a.

Istraživanje Bregar (2013) provedeno na uzorku od 182 ispitanika potvrđuje slaganje većine oko važnosti sata razrednika. Čak 60,4% ispitanika smatra kako je SRO-a vrlo važan, njih 26,9% smatra kako je SRO-a važan, njih 10,4% smatra kako je SRO-a srednje važan, njih 1,6% manje važan a samo 0,5% ispitanika smatra kako je SRO-a nevažan.

4.6. Mišljenja ispitanika o „ravnopravnosti“ odgojnih i obrazovnih aspekata rada razrednika

Posljednje anketno pitanje pomoći će pri utvrđivanju odnosa na relaciji odgojni i obrazovni aspekti rada razrednika – jesu li odgojni i obrazovni aspekti rada razrednika (u praksi) ravnopravni ili jedan od njih ima prioritet u odnosu na onaj drugi. Ispitanici su obvezni ukratko obrazložiti svoj odgovor. Budući da je svrha ovog zadatka bila utvrditi općenit odnos odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika osnovnih i srednjih škola, neće biti potrebna daljnja analiza s obzirom na preostale dvije nezavisne varijable: nastavnički radni staž i razredničko iskustvo.

S obzirom na raznovrsnost odgovora ispitanika, odgovore možemo svrstati u dvije kategorije: *prednost odgojnih aspekata rada razrednika i odgojni aspekti rada u „sjeni“ obrazovnih aspekata rada razrednika i podjednakava važnost (ravnopravnost) odgojnih i obrazovnih aspekata rada razrednika*. Većina ispitanika iz osnovnih i srednjih škola (N=48) prednost daje odgojnom djelovanju – stvaranje pozitivne klime u razredu i školi, razvijanje radnih navika, uvažavanje različitosti i tolerancije samo su neki od odgojnih aspekata kojima se može ali i mora posvetiti više pažnje i pozornosti. Administrativni poslovi razrednika (ispunjavanje i briga oko pedagoške dokumentacije) ulaze u okvir obrazovnih aspekata rada razrednika – nalaze se niže na ljestvici prioriteta. Ispitanici se žale kako odgojni aspekti rada razrednika zahtijevaju puno više napora i slobodnog vremena, pa ipak, ovakav aspekt rada razrednika ne ulazi u sustav „vrednovanja“ i „ocjenjivanja“ kao što je to slučaj kod obrazovnih aspekata. Razrednici su primjer, model ponašanja učenicima, kao i njihovi roditelji i obitelj općenito. Ono što je zanimljivo je da se ispitanici žale što se danas u većini slučajeva pod pojmom „razredništva“ podrazumijeva ispunjavanje i vođenje pedagoške dokumentacije te ostatak administrativnih poslova. Kao jedan od mogućih razloga je utjecaj roditelja i njihova „opsesivnost“ ocjenama. Roditelji često vrše pritisak i to ne samo na svoju djecu, već i na nastavnike i razrednike te su upravo jedan od razloga zbog kojih se u školstvu više pažnje posvećuje obrazovnim aspektima rada razrednika. Zbog pozamašnog nastavnog nastavnog plana i programa te uvođenja kojekakvih projekata ili novih nastavnih predmeta, odgojno djelovanje razrednika dolazi u drugi plan.

I razrednici slovenskih škola (Bregar, 2013.) blagu prednost daju odgojnim aspektima rada kada je u pitanju posao razrednika – čak 90,7% ispitanika se zalaže za stvaranje korektnih međusobnih odnosa (prvenstveno odnosi među učenicima), 86,8% ispitanika se

zalaže za razvoj, uspjeh i napredak učenika, čak 85,2% ispitanika (razrednika) smatra kako je vrlo bitno poticanje na prihvaćanje različitosti među učenicima a 70,3% ispitanika smatra kako je važna odgojna uloga razrednika općenito (Bregar, 2013).

Druga skupina ispitanika osnovnih i srednjih škola zalaže se za ravnopravan odnos odgojnih i obrazovnih aspekata. Dakle, ovisno o situaciji, do izražaja dolazi ili jedan ili drugi aspekt rada razrednika. Ni jedan ni drugi ne smiju postati dominantni – zadatak razrednika je da stvore određenu ravnotežu između odgojnih i obrazovnih aspekata. Spomenimo kako omjer odgojnih i obrazovnih aspekata ovisi i o ostalim faktorima, prvenstveno o situaciji u razrednom odjelu i učenicima.

5. Zaključak

Odgojni i obrazovni zadaci propisani su od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta te se nalaze u okviru propisa, pravilnika i zakona. Usporedivši navedene propise, pravilnike i zakone koji vrijede i za osnovnu ali i za srednju školu, zadaci razrednika su veoma slični uz nekoliko iznimaka. Primjerice, suradnja s roditeljima, planiranje i programiranje rada razrednika te vođenje razredne dokumentacije su neki od zadataka koji se provode i u osnovnim, ali i u srednjim školama. Neke od iznimaka odnose se na predupis učenika u osnovnu školu (isključivo u okviru osnovnih škola) ili pak suradnja razrednika s voditeljima praktične nastave u srednjim strukovnim školama.

Na temelju prikupljenih podataka i njihove statističke obrade možemo zaključiti sljedeće: stvaranje pozitivne klime u razredu, praćenje razvoja, napretka i uspjeha učenika, podržavanje u nastavnim, izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima, emocionalna podrška, potpora i savjetovanje, učiti učenike kako učiti, učenje moralnim i socijalnim vještinama, uvažavanje različitosti učenika (...) samo su neki od ostalih odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika. Navedeni zadaci nalaze se visoko na listi prioriteta razrednicima osnovnih i srednjih školi. S obzirom na omjer odgojnih i obrazovnih obrazovnih aspekata rada razrednika, većinu ispitanika zabrinjava dominacija obrazovnih zadataka naspram odgojnih. Zbog preopsežnog nastavnog plana i programa, vremenskih rokova i ograničenja, pritiska roditelja kada su u pitanju ocjene, u javnosti i znanstvenim i stručnim krugovima, često možemo čuti o odgojnoj atrofiji škole. Razrednici se jednostavno ne mogu u potpunosti posvetiti odgojnom djelovanju u razredu, ali i u školi općenito – stoga se obrazovno djelovanje razrednika u osnovnim i srednjim školama provodi na uštrb odgojnog. Ipak, s obzirom na veću učestalost problema adolescenata u srednjim školama, ovo istraživanje je pokazalo da su razrednici ondje uvelike orijentirani k odgojnom djelovanju, bez obzira na poteškoće ili vremenske rokove. Većina ispitanika osnovnih i srednjih škola smatra kako sat razrednog odjela uvelike utječe na kvalitetu odgojno–obrazovnog djelovanja u školi. Za većinu razrednika, sat razrednog odjela je pogodan za obostranu komunikaciju, komunikaciju nastavnika i njegovih učenika. Ovaj sat razrednici mogu iskoristiti za dodatna objašnjenja i pojašnjenja određene tematike ili problema s kojima se učenici svakodnevno susreću. Štoviše, na satu razrednog odjela razrednik može upozoriti učenike na određeni problem ili mu dati dodatna uputstva prilikom rješavanja istog. Jedan ispitanik ističe kako je upravo sat razrednog odjela sat na kojem se najviše može utjecati na određene promjene u sklopu

odgojno–obrazovne problematike. Razrednici sat razrednog odjela mogu iskoristiti za dodatne aktivnosti putem kojih učenici usvajaju prikladne obrasce ponašanja. Osim moralne podrške, učenici zajedno s razrednikom mogu riješavati probleme koji se tiču pojedinca ili pak cijelog razreda. Sat razrednog odjela je prilika za sagledavanje cjelokupne situacije kod učenika od strane razrednika, tj. svojevrsnu stručnu opservaciju. Razrednici sat razrednog odjela koriste kao prevenciju od pojave određenih problema i poteškoća u kojima se učenici mogu naći.

Obavljati poslove razredništva zasigurno nije lagano, a još je teže uspostaviti i zadržati moral i karakterne osobine razrednika. Uz karakter, vrijeme je također jedan od ključnih faktora koji uvelike utječe na kvalitetu odgojno–obrazovnog djelovanja, ali tu su nezaobilazne i dobro strukturirane kompetencije razrednika. One ipak čine srž kvalitetnog odgojno–obrazovnog procesa. Ni dostatno vrijeme za obavljanje razredničkih zadataka i obveza neće biti na kvalitetan način realizirano, ukoliko razrednik ne umije upravljati i voditi vlastiti razredni odjel.

6. Literatura

1. Anđić D. i sur., (2010.), *Stavovi studenata i učitelja o razrednom ozračju kao prediktoru kvalitete nastave u osnovnoj školi*, *Pedagoška istraživanja* 7(1), str. 67-83
2. Bratanić, M., (1991), *Mikropedagogija*, Školska knjiga: Zagreb
3. Bregar M., (2013), *Naloga razrednika v osnovni šoli in usposobljenost učiteljev za to vlogo*, Univerzitet v Ljubljani: Pedagoška fakolteta. Dostupno na: <http://pefprints.pef.uni-lj.si/view/year/2013.html> (preuzeto 15.01.2016.)
4. Horvatek Modrić, D. (2010.), *Razredničke didaskalije*, Profil: Zagreb
5. Malić, J. (1997.), *Razrednik u osnovnoj školi*, Školska knjiga: Zagreb
6. Mirošević, J. (2012.), *Percepcija razredničkih kompetencija učenika nižih i viših razreda osnovne škole*. Dostupno na: [www.Downloads/05_Kudek_Mirosevic%20\(9\).pdf](http://www.Downloads/05_Kudek_Mirosevic%20(9).pdf) (preuzeto 15.01.2016.)
7. Mužić, V. (2004.), *Uvod u metodologiju istraživanja odgoja i obrazovanja*, Educa: Zagreb
8. *Normativi za prehranu učenika u osnovnoj školi*, Narodne novine, http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_12_146_3164.html (preuzeto 15.01.2016.)
9. Petz, B. (2004.), *Osnovne statističke metode za nematematičare*, Naklada Slap: Jastrebarsko
10. Rađenović A., Smiljanić M. (2007.), *Priručnik za razrednike*, Alinea: Zagreb
11. Radovanović D. (2008.), *Sat razrednog odjela kao oblik upravljanja i vođenja razredom u primarnom obrazovanju – Odgojne znanosti*, vol. 10, br. 2, 2008, str. 425-446
12. Vrgoč, H. (2004.), *Strategija odgojnog rada razrednika – Pretpostavke uspješnijeg programiranja razrednikova rada i uspješnije organizacije sata razrednog odjela*; HPKZ: Zagreb
13. *Pravilnik o obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi*, Narodne novine, http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1999_05_51_954.html (preuzeto 15.01.2016.)
14. *Pravilnik o normi rada nastavnika u srednjoškolskoj ustanovi*, Agencija za odgoj i obrazovanje, http://www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/propisi/Pravilnici_27 (preuzeto 15.01.2016.)
15. *Pravilnik o praćenju i ocjenjivanju učenika u osnovnoj i srednjoj školi*, Narodne novine, <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/263393.html> (preuzeto 15.01.2016.)
16. *Pravilnik o praćenju i ocjenjivanju učenika u osnovnoj i srednjoj školi*, Narodne novine, <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/263393.html> (preuzeto 15.01.2016.)

17. *Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju i obliku svjedodžbi i drugih javnih isprava te pedagoškoj dokumentaciji i evidenciji u školskim ustanovama*, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, <http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=11932&sec=2197> (preuzeto 15.01.2016.)
18. *Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi*, Narodne novine, http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_08_103_2004.html (preuzeto 15.01.2016.)
19. *Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o izvođenje izleta, ekskurzija i drugih aktivnosti izvan škole*, Narodne novine, http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_81_1561.html (preuzeto 15.01.2016.)
20. *Pravilnik o praćenju i ocjenjivanju učenika u osnovnoj i srednjoj školi*, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2197> (preuzeto 15.01.2016.)
21. *Zakon o strukovnom obrazovanju*, Narodne novine, <http://www.zakon.hr/z/383/Zakon-o-strukovnom-obrazovanju> (preuzeto 15.01.2016.)
22. *Zakon o izmjenama i dopunama zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*, Narodne novine, http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_12_152_2864.htm (preuzeto 15.01.2016.)
23. *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*, Narodne novine, http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_07_87_2789.html (preuzeto 15.01.2016.)

7. Popis slika i tablica

Tablica 1. Podjela poslova razrednika (Malić, 1977:31)	5
Tablica 2. Struktura ispitanika s obzirom na odgojno–obrazovne ustanove u kojima su zaposleni.....	22
Tablica 3. Struktura ispitanika s obzirom na godine nastavničkog radnog staža.....	23
Tablica 4. Struktura ispitanika osnovnih i srednjih škola s obzirom na godine razredničkog iskustva.....	23
Tablica 5. Najčešći odgojni i obrazovni zadaci u praksi rada razrednika	25
Tablica 6. Ostali odgojni i obrazovni zadaci razrednika osnovnih škola.....	32
Tablica 7. Ostali odgojni i obrazovni zadaci razrednika srednjih škola.....	33
Tablica 8. Prikaz odgojnih i obrazovnih zadataka koje razrednici osnovnih i srednjih škola uspijevaju realizirati bez obzira na poteškoće ili vremenska ograničenja.....	35
Tablica 9. Hijerarhijski poredak odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika osnovnih i srednjih škola.....	38
Tablica 10. Učestalost izvođenja odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika osnovnih i srednjih škola.....	43
Tablica 11. Odgojni i obrazovni zadaci razrednika osnovnih i srednjih škola s obzirom na prioritetne razine	48
Slika 1. Distribucija najčešćih odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika u osnovnim i srednjim školama.....	26
Slika 2. Distribucija najčešćih odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika temeljem njihovog nastavničkog radnog staža.....	28
Slika 3. Distribucija najčešćih odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika temeljem njihovog razredničkog iskustva	30
Slika 4. Distribucija odgojnih i obrazovnih zadataka koje ispitanici osnovnih i srednjih škola uspijevaju realizirati bez obzira na probleme i vremenska ograničenja.....	36
Slika 5. Distribucija odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika s obzirom na vrstu odgojno – obrazovne ustanove (OŠ/SŠ).....	39
Slika 6. Hijerarhijski poredak odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika s obzirom na nastavnički radni staž ispitanika osnovnih i srednjih škola.....	40

Slika 7. Hijerarhijski poredak odgojnih i obrazovnih zadataka razrednika s obzirom na razredničko iskustvo ispitanika osnovnih i srednjih škola	41
Slika 8. Distribucija odgojnih i obrazovnih zadataka po učestalosti njihovog izvođenja s obzirom na vrstu odgojno–obrazovne ustanove (OŠ/SŠ).....	44
Slika 9. Distribucija odgojnih i obrazovnih zadataka po učestalosti njihovog izvođenja s obzirom na nastavnički radni staž ispitanika osnovnih i srednjih škola	45
Slika 10. Distribucija odgojnih i obrazovnih zadataka po učestalosti njihovog izvođenja s obzirom na razredničko iskustvo ispitanika osnovnih i srednjih škola	46
Slika 11. Distribucija odgojnih i obrazovnih zadataka s obzirom na prioritetnu razinu i vrstu odgojno-obrazovne ustanove.....	50
Slika 12. Omjer odgovora ispitanika osnovnih i srednjih škola s obzirom na utjecaj SRO-a na kvalitetu odgojno–obrazovnog djelovanja	52

8. Prilozi

Poštovani ispitanici, molim Vas da s potpunom iskrenošću odgovorite na postavljena pitanja! (anketa je anonimna – nema točnih ili netočnih odgovora!)

Zahvaljujem na suradnji!

1. Navedite **naziv odgojno-obrazovne ustanove** u kojoj ste trenutno zaposleni (osnovna/srednja škola) i mjesto u kojem se ona nalazi:

2. Koliko godina **nastavničkog radnog staža imate?** (zaokružite):

- a) manje od 10 godina
- b) 10 - 20 godina
- c) više od 20 godina

3. Od ukupnog nastavničkog radnog staža, koliko **godina iskustva imate kao razrednik?** (navedite):

4. S obzirom na Vaše **radno iskustvo, zaokružite** onaj **zadatak** s kojim se najčešće susrećete prilikom **neposrednog rada s učenicima!** (Moguće je zaokružiti više odgovora)

- a) planiranje i programiranje rada razrednog odjela;
- b) sudjelovanje u provedbi programa profesionalnog informiranja i usmjeravanja;
- c) skrb o učeničkoj prehrani, zdravlju i socijalnu skrb učenika te pouku plivanja;
- d) suradnju s roditeljima (roditeljske sastanke, predavanja za roditelje, pojedinačne razgovore);
- e) skrb o podmirenju učeničkih obveza;
- f) vođenje razrednog vijeća;
- g) vođenje razredne dokumentacije, očevidnika te pisanje i uručivanje učeničkih knjižica i svjedodžbi;
- h) provedbu učeničkih izleta i ekskurzija...

5. **Ukoliko postoji još neki zadatak** (prema Vašoj procjeni relevantan), molim vas, upišite ga na prazne crte i obrazložite svoj odgovor!

6. Prema Vašem mišljenju, koje od zadataka (navedenih u 4. anketnom zadatku), kao razrednik, **u potpunosti uspijevate realizirati bez obzira na eventualne probleme s vremenskim rokovima i ostale poteškoće?** Odaberite najmanje dva odgovora te ih ukratko obrazložite!

7. Navedene zadatke **poredajte hijerarhijskim redomnižući ih od 1 do 8**; pritom **broj 1** dodajete onom zadatku kojeg smatrate **najznačajnijim**, a **broj 8** dodajete onom zadatku kojeg smatrate **najmanje značajnim**!

- ___ a) planiranje i programiranje rada razrednog odjela;
- ___ b) sudjelovanje u provedbi programa profesionalnog informiranja i usmjeravanja;
- ___ c) skrb o učeničkoj prehrani, zdravlju i socijalnu skrb učenika te pouku plivanja;
- ___ d) suradnju s roditeljima (roditeljske sastanke, predavanja za roditelje, pojedinačne razgovore);
- ___ e) skrb o podmirenju učeničkih obveza;
- ___ f) vođenje razrednog vijeća;
- ___ g) vođenje razredne dokumentacije, očevidnika te pisanje i uručivanje učeničkih knjižica i svjedodžbi;
- ___ h) provedbu učeničkih izleta i ekskurzija;
- ___ i) ostalo (navedite).

8. S obzirom na vaše iskustvo, odredite učestalost izvođenja pojedinog zadatka (ukupno ih ima 7); dovoljno je zaokružiti jedan od sljedećih brojeva: 1,2,3,4 ili 5 (predstavljaju učestalost izvođenja) koji se nalaze uz svaki od navedenih zadataka u tablici!

Zadaci razrednika	Učestalost izvođenja				
	kontinuirano	često	ponekad	rijetko	nikad
planiranje i programiranje rada razrednog odjela	1	2	3	4	5
sudjelovanje u provedbi programa profesionalnog informiranja i usmjeravanja	1	2	3	4	5
skrb o učeničkoj prehrani, zdravlju i socijalnu skrb učenika te pouku plivanja	1	2	3	4	5
suradnju s roditeljima (roditeljske sastanke, predavanja za roditelje, pojedinačne razgovore)	1	2	3	4	5
skrb o podmirenju učeničkih obveza	1	2	3	4	5
vođenje razrednog vijeća	1	2	3	4	5
vođenje razredne dokumentacije, očevidnika te pisanje i uručivanje učeničkih knjižica i svjedodžbi	1	2	3	4	5
provedbu učeničkih izleta i ekskurzija	1	2	3	4	5

9. U tablici se nalaze odgojni i obrazovni aspekti rada razrednika. Uz svaku tvrdnju nalaze se brojevi 1,2 i 3 koji predstavljaju razinu prioriteta (1-najniža razina prioriteta, 3-srednja razina prioriteta, 5-najviša razina prioriteta). Uz svaku navedenu tvrdnju zaokružite jedan od navedenih brojeva s obzirom na razinu prioriteta!

Odgojni i obrazovni zadaci rada razrednika	Razina prioriteta		
	najniža razina prioriteta	srednja razina prioriteta	najviša razina prioriteta
Preuzimanje odgovornosti te kontaktiranje Zavoda za socijalnu skrb ili policije u slučaju neadekvatnih okolnosti u obitelji (obiteljsko nasilje)	1	2	3
Stvaranje pozitivne atmosfere u razredu	1	2	3
Ulaganje dodatnih napora za kreiranje nastavnog sata uzimajući u obzir učenike koji imaju teškoće s učenjem ali i darovite učenike	1	2	3
Model ponašanja učenicima	1	2	3
Sprječavanje onog stanja koje narušava emocionalnu stabilnost učenika	1	2	3
Organiziranje akcija humanitarnog karaktera u suradnji s ostalim humanitarnim organizacijama za prikupljanje dodatnih sredstava za učenike slabijeg materijalnog stanja	1	2	3
Konstantna suradnja s roditeljima učenika	1	2	3
Diplomatska vještina – ključna u suradnji s ostalim članovima školskih i vanškolskih službi	1	2	3
Poticanje na dodatni angažman kada su u pitanju (pro)socijalni odnosi među svim subjektima u školi	1	2	3
Briga o pedagoškoj dokumentaciji te obavljanje ostalih administrativnih poslova	1	2	3
Posredan ili neposredan organizator izvanučioničke nastave (npr. odlazak u kino, muzej, galeriju, prisustvovanje sportskom događaju...)	1	2	3
Reagirane na one učenike kod kojih se uoči bilo kakva teškoća tijekom praćenja nastave i teškoća vezane za prilagodbu u nastavi	1	2	3
Pravo na savjetovanje s logopedima, defektolozima i sl. u svrhu olakšanja praćenja nastave učenicima, posebice onima koji imaju poteškoće tijekom praćenja nastave	1	2	3
Praćenje najnovijih vijesti, događaja i informacija o promjenama u sustavu srednjih škola, novim zanimanjima, broju upisanih mjesta...	1	2	3
Osiguranje slobodnih učionica za dopunsku ili dodatnu nastavu	1	2	3
Prisustvovanje na sjednicama razrednog vijeća	1	2	3
Korištenje powerpoint prezentacija, youtube isječaka, glazbe...	1	2	3

10. Utječe li sat razrednog odjela na kvalitetu odgojnog i obrazovnog djelovanja u školi? Obrazložite svoj odgovor?

11. Prema Vašem mišljenju, jesu li **odgojni i obrazovni aspekti rada razrednika** (u praksi) **ravnopravni** ili jedan od njih u odnosu na onaj drugi ima prioritet? Pojasnite svoj odgovor!

9. Sažetak

Razredništvo obuhvaća niz odgojnih i obrazovnih funkcija i zadataka kojima se bave isključivo razrednici. Biti i postati razrednik u osnovnim ili srednjim školama nije lagan zadatak te podrazumijeva apsolutnu posvećenost razrednim, ali i ostalim školskim obvezama. Razrednici ubrzo postaju „desna ruka“ roditeljima učenika, kao i poveznica između obitelji učenika i ostatka školskog tima. Zadaci razrednika proizlaze iz odgojnih i obrazovnih ciljeva. Oni su zakonski regulirani i propisani pravilnicima i zakonskim odredbama te analizirani i međusobno uspoređivani u prikazanom empirijskom istraživanju. Biti razrednik ne znači puko poštivanje zadataka propisanih pravilnicima. Odlučan i savjestan razrednik može uvelike utjecati na kvalitetu rada učenika u školi ukoliko se koristi odgovarajućim kompetencijama. Dakako, kompetencije razrednici ne mogu steći u jednom danu – potrebno je ulaganje dodatnog i kontinuiranog napora i truda te rada na samom sebi, a rezultati dolaze s vremenom. Dakle, razrednici su dužni usavršavati se tijekom cijeloga života!

Ključne riječi: *obrazovni zadaci i obveze, odgojni zadaci i obveze, osnovna škola, razrednik, srednja škola*

10. Summary

Formational and educational aspects of homeroom teachers' work in elementary and secondary schools

Being in charge of a class includes a whole range of formative and educational functions and tasks that fall exclusively under the domain of homeroom teachers. It is not an easy task to become a homeroom teacher in primary or secondary schools and it requires absolute dedication to the obligations in class, as well as in the entire school. Homeroom teachers quickly become the right-hand assistants for students' parents, as well as a connection between students' families and the rest of the school team. Homeroom teacher's tasks arise from certain formative and educational goals. They are regulated by law and prescribed by regulations and legal provisions, and were analyzed and mutually compared after conducting empirical research. However, being a homeroom teacher does not only mean following the rules stated in these documents. A determined and conscientious teacher can have a large influence on the quality of students' learning if he or she employs proper competences. Of course, homeroom teachers can't acquire competences over the course of one day or night – their acquisition requires investment of additional efforts and personal development, while the results become visible with time.

Key words: *educational tasks, formational tasks, homeroom teaching, homeroom teacher, primary school, secondary school*